

UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş Umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 2, Sayı 21, Ekim 2023

Yayın Kurulu Üyeleri: Emine KAMÇI, Emine ORTAKAYA, Selvet BAYRAKTAR TOKAT, Sultan ÇAMUR KARATAŞ, Şule SEPİN İÇLİ.

Seslendirenler: Ayşenur DERSE, Burcu BAŞARAN YANGER, Ceren Serap AKIN, Filiz ARICIOLU, Müge TÜZÜN GERÇEK, Münevver ERTÜRK, Nazmiye COŞKUN, Selver ŞAHAN, Sultan ÇAMUR KARATAŞ Zeynep KILIÇ.

Montaj: Ali CENGİZ, Yılmaz ARSLAN.

Düzeltenler: Ayşen DOĞRUER, Esra Ebru MAVİ, Sultan ÇAMUR KARATAŞ.

İletişim:

Web sitesi: www.umudunkadinlari.com

E-posta: umudunkadinlari@gmail.com

You tube Kanalı: [Umudun Kadınları](#)

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

Twitter: [Umudun Kadınları Dergi@KadUmudun](https://twitter.com/KadUmudun)

<https://twitter.com/KadUmudun>

Instagram: [umudunkadinlari](https://www.instagram.com/umudunkadinlari)

<https://instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

Facebook hesabı: [Umudun Kadınları](#)

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

Facebook sayfası: [Umudun Kadınları Dergi](#)

https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal

Podcast: <https://podcasters.spotify.com/pod/show/umudun-kadnlar>

Spotify: umudun kadınları

Spotify: <https://open.spotify.com/show/6AjV2k5J5oO1DgKV3AkuVM>

Apple:

WhatsApp: Şule Sepin İçli: [05323604831](https://wa.me/05323604831)

Sultan Çamur Karataş: [05065140294](https://wa.me/05065140294)

UMUDUN KADINLARINDA BU AY

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Hepinize içten bir merhaba sevgili izleyenlerimiz. Bir yandan ‘11 Ekim Dünya Kız Çocukları Gününü’ vurgulayarak farkındalık yaratıyoruz. Bir yandan da İsrail Filistin arasındaki savaşta kadınlara, çocuklara ve sivil halka yapılan zulümleri üzülererek izliyoruz. Yine de ayaktayız ve gündemde kalan konuları ele aldığımız yazılarımızla sizlerleleyiz.

‘Şimdi Ben Hangisini Tartışayım’ yazı başlığı sizlere neleri anımsatıyor bilemiyoruz ama bildiğimiz tek şey, aklınıza pek çok hak ihlallerinin geldiği. Sultan Çamur Karataş, emeklilerin maruz kaldığı ayrımcı uygulamaları anlatıyor.

Engelli kadınların düzenlediği semineri, yok sayılan örgütlerin kendilerine haber verilmeden düzenlenen çalışmaya tepkilerini, bunların tersine Hindistan ve Belçika’da kadınlarla ilgili verilen mücadele ve gelişmelerin tüm ayrıntılarını, Selvet Bayraktar Tokat’ın hazırladığı ‘Kadının Güncesi’ köşemizde bulabilirsiniz.

Güçlü görünen mi, yoksa güçlü duran mı daha çok değerlidir? Bu sorunun yanıtı Şule Sepin İçli’nin ‘Güçlü Olmak mı Güçlü Durmak mı’ yazısında.

Avukat Özlem Ayata ‘Hak mı Hukuk mu Lütuf mu’ köşemizde, günümüz koşullarında artan dava masrafları karşısında ne yapacağını bilemeyen insanların, özellikle kadınların derdine derman oluyor bilmediğimiz konuları vurgulayarak ‘Adli Yardım’ sunumunda.

İnsanının ve havasının sıcaklığıyla, doğal güzellikleriyle ve mücadeleleriyle bize umut olan İzmir... işte Filiz Gülmez anlatıyor İzmirli kadınların yaptıklarını ‘İzmir’de Kadın Olmak’ yazısında.

Menekşe Koçak ‘Duygularımızı İfade Edebiliyor muyuz?’ köşemizde, son günlerin ilgi odağı olan yapay zekâ konusunu değerlendiriyor ‘Sophia’nın Düşündürdükleri’ yazısıyla.

Kokularla ilgili iyi-kötü anılar biriktirmişizdir ama yazmak aklımıza gelmeyebilir. Ebru Bozcuk bir bir aklına getirmiş ve kaleme almış kokularla ilgili deneyimlerini ‘Bir Pazar Güncesi–Kokular ve İzler’ yazısında.

‘Tarihin Kadın Yüzleri’ köşemizde bir değişiklik yaptık ve yaşanmış bir olayla Çete Ayşe’yi tanıttık. Tabii bunu Filiz Gülmez kaleme aldı ‘Bir Köy Düğünü’ yazısında.

Ergür Altan, yine o akıcı ve yaratıcı anlatımıyla, dünyaya gelen bir kız çocuğunun yaşadıklarını, duygularını paylaşıyor ‘Gülistan’ın Son Dansı’ yazısında.

Migren ağrısının ne kadar ağır olduğunu yaşamayanınız yok gibidir neredeyse. Yaşamasanız da hepiniz duymuşsunuzdur. Evde uygulayacağınız harika bir çözüm bulmuşlar. Kanseri de günümüzde çok yaygın. Covid geçirip de koku duyusunu yitirmeyen haline şükür eder durumda. İşte ilginç buluşlarla Selvet Bayraktar Tokat’ın hazırladığı ‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ köşemiz sizlerle.

Yayla Boztaş, çevreye duyarlı yaklaşımıyla doğa güzelliklerine, denize ve hayvanlara karşı nasıl özensiz davrananların olduğunu dillendiriyor ‘Sözüm Meclisten Dışarı’ diyerek.

Otomobil ustası kadınların olduğunu duydunuz mu? Buna inanmakta zorluk çekenler duysun o zaman. Şule Sepin İçli ‘Rol Modellerimiz’ köşemizde otomobil tamirci ustası Burcu Akcan (Burcu Usta) ile söyleşmiş. ‘Mesleğin Cinsiyeti Yoktur’ diyoruz.

Emine Kamçı, gittiği her yere dergimizi de götürüyor ve katıldığı kültürel etkinliklerle ilgili deneyimlerini buraya taşıyor. ‘Bir Kitap Söyleşisinden İzlenimler’ yazısında bakalım neler anlatmış bizlere?

‘Arı Kovanı’ köşemizin konuğu Avukat Sevgi Mart Göcen. Şule Sepin İçli’nin yaptığı söyleşide, konumuzun çok önemli bir mesajı var bizlere. ‘Kadınlar Toplumun Ana Mimarı’ diyor.

Tarhana çorbası, kış mevsiminin vitamin deposu olan bir çorba. Evde yapılan tarhana ararız da kendimiz yapmaya cesaret edemeyiz. İşte Rahime Söylemez Çetin tarhana yapmayı deneyimlemiş. Nasıl mı? O zaman ‘Deneyimlediklerim’ köşemize gidelim ve pratik bilgilerin de yer aldığı ‘İsteyen Herkes Tarhana Yapabilir’ yazısını ister dinleyelim ister okuyalım.

‘Sanatın Kadın Sesleri’ köşemizde Selvet Bayraktar Tokat, hepimizin gurur duyduğu Altın Portakal Festivalinin ne durumlara düştüğünü, üç kadının yaşam deneyimlerinin bir arada toplandığı

öyküyü nasıl filmleştirdiklerini ve Nobel Barış Ödülünü mücadele sonucunda alan kadını konu ediyor.

Buket Başaran Akkaya ‘Selvi Boylum Al Yazmalım’ köşemizde ‘Koku’ adlı öyküsüyle boşanan kadınları hemen hemen her olayda yargılayanları bir kez daha hatırlatıyor bize.

Ne güzel yazmış Can Yücel ‘Bağlanmayacaksın’ şiirini. Çoğumuzun duygularına tercüman olan bu şiir ‘Yüreğimizden Taşanlar’ köşemizde.

‘Umut Şarkıları’ köşemizde Pinhani’nin söylediği ‘Dön Bak Dünyaya’ şarkısı var. Dünyada yaşanan hak ihlallerine karşı seyirci kalmadan, sesimizi yükseltmemiz umuduyla.

ŞİMDİ BEN HANGİSİNİ TARTIŞAYIM?

YAZAN: Sultan ÇAMUR KARATAŞ

Merhaba sevgili Umudun Kadınları izleyicileri. Biliyorsunuz Cumhuriyetimizin 100. yılı nedeniyle çalışmayan emeklilere, bir defaya mahsus olarak, 5000 Türk Lirası ödeneceğini Cumhurbaşkanı açıkladı. Bu miktara ikramiye demeye dilim varmadığı için, sadaka demekten de utandığım için ödeme diyerek devam edeceğim. Cumhurbaşkanı bu ödemenin emeklileri rahatlatacak bir karar olduğuna inanıyormuş. Çalışma Bakanı da hayırlı olduğunu, çok güzel bir sonuç elde ettiklerini söyledi. Keşke bu durumu sizlerle yüz yüze olacağımız bir görüşmede tartışma olanağımız olsaydı.

Biliyorsunuz Türkiye’de Temmuz 2023 maaş zammından önce 5500 TL olan emekli aylığı 7500 TL’ye çıkarılmıştı. Böylece en düşük emekli aylığı 7500 TL olarak açıklanmıştı. Temmuz’da emeklinin zam oranı netleşmişti. Emeklilerin yüzde 25 oranında zam alacakları belirlendi. Ama bir de baktık ki, meğerse emeklilerin yükseltilem maaşları, kök maaşa zam yapmak yerine, seyyanen para ekleyerek 7500 TL’ye çıkarılmış. Yüzde 25’lik zam, bundan düşük olan önceki maaş üzerinden yapılacaktı. Böylece çoğu emeklinin maaşına Temmuz’da hiç zam gelmemiş oldu.

Bu arada dul ve yetim aylığı alanların maaşı 7500 TL’nin altında devam ediyor.

Şimdi bu ücretlerin anlamına bir bakalım.

29 Eylül 2023’te yayınlanan verilere göre, dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarını ifade eden açlık sınırı 13.334,13 TL. Emekli aylığı, açlık sınırından düşük.

Yine 29 Eylül 2023’te yayınlanan verilere göre, gıda harcaması ile birlikte giyim, konut, kira, elektrik, su, yakıt, ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer

harcamaların toplam tutarını ifade eden yoksulluk sınırı ise 43,443 TL. Emekli aylığı yoksulluk sınırından düşük. Zaten Türkiye’de yoksulluk sınırının üstünde maaşı olan kaç çalışan vardır ki? Türkiye’de en az ücret olarak gördüğümüz asgari ücret 11 bin 402 TL. Emekli aylığı asgari ücretten düşük. Bir görüşe göre, en düşük emekli aylığının asgari ücretten düşük olmaması gerekiyor. Ama bakınca, asgari ücret, yoksulluk sınırından düşük, açlık sınırından da düşük. Şimdi bu verileri ortaya koyduktan sonra, 5000 TL’lik ödeme açıklamasına geri dönüyorum. Ne demişti Cumhurbaşkanı? Çalışmayan emeklilere, bir defaya mahsus olarak verilecek. Hııı! Demek ki, bu sürekli bir ödeme değil ve çalışan emeklilere verilmeyecek.

5000 TL’nin emeklinin yaşamına rahatlama getirecek bir miktar olmadığını, bir kere verince sorunları çözemeyeceğini, bu ödemenin ileride yapılacak maaş zammına bir katkısı olmayacağını öncelikle söyleyeyim.

Çalışmayan emekliye ödeme verip, çalışan emekliye vermeme ayrımcılığının mantığını anlayan beri gelsin. Çalışanlar gelir elde ediyormuş. O nedenle bu ödemeye ihtiyaçları yokmuş. Emeklileri çalışan ve çalışmayan olarak iki gruba bölmüşler. Böl yönet uygulaması.

Emekli deyince benim aklıma, artık iş yaşamında yeterince bulunmuş, vergisini, sigortasını ödemiş, emeklilik ödeneğini yatırmış insanlar geliyor. Öyleyse emekli neden çalışır? Demek ki devletin bağladığı emekli aylığı yeterli değil ki çalışıyor.

Şimdi bir bölme ölçütü daha geliyor. Çalışan emeklilerden bazıları kayıtlı, bazıları kayıtsız çalışıyor. Kayıtlı çalışanlar ödeme alamayacak, kayıtsız çalışanlar alacak. Kayıtlı çalışanların devlete kazançlarının vergisini ödediğini de unutmayalım. Ayrıca bu ek gelir ölçütü çalışmayan emeklilerin bazıları için işlemiyor. Bazılarının kira, toprak, faiz, kur korumalı mevduat gibi gelirleri olabilir.

Dul ve yetim aylığı alanlara da yine bir ayrımcılık yapılmış. Onlar 1500 ile 3300 TL arasında bir ödeme alacaklar.

Şimdi bu komik düzeydeki ödeme kıymete bindi, emeklileri birbirine düşürdü. “Neden o alıyor da ben alamıyorum?” tartışması başladı. Herkes o kadar zor geçiniyor ki, alınacak en küçük bir ödeme bile çok kıymetli ve minnet duyulması gerekirmiş gibi bir hale geldi. Bu minnet duygusu tam da hükümetin istediği bir duygu.

Şimdi ben bu durumun hangi yönünü tartışayım? Devletin bütçesinden, çalışana ve çalışmayana, insan onuruna yakışır bir yaşam sürmelerini sağlayacak aylığın layık görülmemesini mi? Asgari ücret alanlarla emeklilerin birbirine düşürülmesini mi? Emeklilerin çalışan-çalışmayan, kayıtlı çalışan-kayıtsız çalışan, ek geliri olan-olmayan diye birbirine düşürülmesini mi? Bu yaşananların bir ayrımcılık olduğunu, eşitlik ilkesine aykırı olduğunu mu? İnsanların bu koşullarda sağlıklı ve

mutlu yaşamasının mümkün olmadığını mı? İnsanlar bunları tartışıp birbirine düşmüşken, vatandaşın aleyhine alınan kararları mı?

12 Ekim 2023

KADININ GÜNCEİ EKİM

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar değerli Umudun Kadınları dergisi takipçileri, kadının güncesi bu sayımızda yine dopdolu. Önce başlıklar:

Türkiye Körler Federasyonu toplumsal cinsiyet eşitliği biriminden menopoş semineri

Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonundan 81 ilde düzenlenen aile çalıştayına tepki

Hukukçular, infaz yasasında düzenleme adı altında çıkarılan affa dikkat çekiyor

Hindistan'da Kadınlar, toplu cinsel saldırı şüphelisinin evini ateşe verdi

Kürtaj yaptıran çalışanı işten çıkaran işverene 'cinsel ayrımcılık' cezası

Türkiye Körler Federasyonu toplumsal cinsiyet eşitliği biriminden menopoş semineri

Türkiye Körler Federasyonu Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Birimi Başkan Yardımcısı Handan Solmaz'ın öncülüğünde çalışmalarına hız kesmeden devam ediyor. 6 Ekim Cuma saat 21-de Google meet üzerinden menopoş konulu bir seminer düzenlendi. Türkiye Aile Planlaması Vakfı'nın Kadın Sağlığı Seminerleri kapsamında yapılan bu etkinliğin konuşmacısı kadın sağlığı eğitim sertifikasına da sahip olan dergimizin yayın kurulu üyesi psikolog şule sepin içliydi. Seminere 50 kişi katıldı. Menopozun tanımı, çeşitleri, o dönemin daha rahat geçmesi için yapmamız gerekenler bütün ayrıntılarıyla dinleyicilerle paylaşıldı. Sunum son derece verimli ve akıcı geçti. Etkinlik sonunda birçok soru soruldu. Birbirinden farklı deneyimler paylaşıldı. Katılımcıların çoğu bu seminerlerin mutlaka farklı konularda devam etmesi için talepte bulundu.

Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonundan 81 ilde düzenlenen aile çalıştayına tepki

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından 81 ilde yapılan Aile Çalıştayı, 'Ailenin korunması, güçlendirilmesi ve sosyal refahının artırılması' amacıyla düzenlendi. Aile Çalıştayları, 81 İl Müdürlüğünün koordinasyonunda eş zamanlı olarak gerçekleştirildi.

81 İl Müdürlüğünün koordinasyonunda üniversiteler, akademisyenler sivil toplum kuruluşları, kamu kurum ve kuruluşlarının katılımıyla gerçekleştirilen etkinlikler, 22 Eylül 2023'e

kadar devam etti. Çalıştaylarda “Aile, Eşitlik ve Adalet”, “Aile, Sosyal Kalkınma ve Refah”, “Aile, Hayat Boyu Gelişim ve Öğrenme”, “Aile, Çevre ve İklim”, “Aile, Teknoloji ve Dijitalleşme”, “Aile Odaklı Sosyal Hizmetler” konularının ele alındığı açıklandı.

Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu (TÜBAKKOM), Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından 81 ilde düzenlenen Aile Çalıştaylarının toplumsal cinsiyet eşitliğine aykırı olduğunu iddia etti. Çalıştaylarla ilgili olarak barolar ve alanda çalışan sivil toplum örgütlerinin çoğunun ya hiç davet edilmediğini ya da son dakika davet edildiğini açıkladı.

TÜBAKKOM’un yaptığı açıklamada, “Bir gecede, hukuka aykırı şekilde İstanbul Sözleşmesi’nden imza çeken siyasi irade, görülüyor ki kadınların emek emek kazandığı medeni haklar üzerinde sessiz sedasız değişiklik yapma hazırlığı içinde,” ifadelerine yer verildi.

Komisyon, devlet kurumları tarafından yapılan faaliyetlerde amaca uygun bir çalışma programı ve iş birliği yapılacak bileşenler için uygun bir takvimin olması gerektiğini vurgulayarak, çalıştayın amacının net olarak ortaya konulması gerektiğini belirtti.

TÜBAKKOM, açıklamasında “Kadınların haklarının ve hayatlarının her türlü siyasetin üzerinde olduğunu hatırlatıyor; eşitlikten, özgürlükten, yaşam tarzımızdan ve haklarımızı garanti altına alan yasalardan vazgeçmemeye kararlı olduğumuzu yineliyoruz,” dedi.

Komisyon, kadın hak ve kazanımlarında kayba neden olacak her türlü girişimin karşısında olduklarını ve toplumsal cinsiyet eşitliği mutlak bir biçimde sağlanana, kadına yönelik şiddet son bulana dek yılmaz bir azimle mücadele edeceklerini de söyledi.

Hukukçular, infaz yasasında düzenleme adı altında çıkarılan affa dikkat çekiyor

Önü alınamayan şiddet olaylarına ilişkin değerlendirmelerde bulunan Avukat **Şükran Eroğlu**, infaz yasasında düzenleme adı altında çıkartılan affa dikkat çekti. Eroğlu, “**Devlet üzerine düşeni yapmıyor, kadınları korumuyor. 6284 sayılı yasa da yeterince uygulanmıyor. Hem devletin hem kanun uygulayıcıların yaptıkları hatalar kadına şiddet gösterenleri cesaretlendiriyor. Gider öldürürüm, birkaç sene yatar çıkarım diye düşünüyorlar**” dedi.

Devletin ciddi tedbirler alması gerektiğini vurgulayan Eroğlu, “**Cezaları uygulayıcı savcıların ciddi iddianameler yazması ve hâkimlerin asla takdir indirimi uygulamaması lazım. Bu katillerin hiçbir şekilde hapisneden çıkamamaları gerekiyor ki cezalarını çeksinler ve devlet eliyle cesaretlenmesinler**” diye konuştu.

Hindistan'da Kadınlar, toplu cinsel saldırı şüphelisinin evini ateşe verdi

Hindistan'ın Manipur eyaletinde, iki kadının çıplak şekilde sürüklendiği ve cinsel saldırıya uğradığı görüntülerin ortaya çıkmasının ardından çeteyi yönlendirdiği tespit edilen kişinin evi, köydeki kadınlar tarafından yakıldı.

Ülkede büyük tepkiye neden olan görüntülerin ardından polis, dört şüpheliyi gözaltına aldı. Polis, olayın gerçekleştiği tarihlerde Thoubal bölgesinden kadınların kaçırıldığını ve toplu cinsel saldırının ihbar edildiğini açıklamıştı. Polisin, Meitei topluluğuna mensup baş şüpheli Huirem Herodas'ın kimliğini açıklamasının ardından Pechi köyündeki kadınlar, zanlının evini ateşe verdi.

Hindistan medyasındaki görüntülerde kadınların uzun sopalarla evin duvarını yıktığı ardından da evi yaktığı görüldü.

Kürtaj yaptıran çalışanı işten çıkaran işverene 'cinsel ayrımcılık' cezası

Belçika’da ilk kez bir işveren, kürtaj yaptıran kadın çalışanını işten çıkardığı için “cinsel ayrımcılık” yaptığı gerekçesiyle suçlu bulundu.

İşveren, kadın çalışana altı ay brüt maaş ödemeye mahkûm edildi.

Belçika Kadın-Erkek Eşitliği Enstitüsü’ne (IGVM) göre, bu karar, kürtaj nedeniyle işten çıkarılmanın bir tür cinsiyet ayrımcılığı olduğunu açıkça teyit etmesi bakımından önemli bir emsal teşkil ediyor.

Enstitüden yapılan açıklamaya göre, ülkenin Flaman kesiminde bakım sektöründe çalışan kadın, işverenine hamile olduğunu ve bunu sonlandırmak istediğini bildirdi.

Belçikalı işveren, kürtajdan birkaç gün önce, kadın çalışana “bir performans incelemesi” yapılacağını ilettili.

Kürtajdan sonraki ikinci iş gününde de "performansın sulandırılması ve güvenin kırılması" gerekçesiyle kadının sözleşmesi feshedildi.

Belçika Kadın-Erkek Eşitliği Enstitüsü, kadın çalışan adına iş mahkemesine başvurdu.

Enstitüye göre, mahkeme bir süre önce, “işten çıkarmanın kürtajdan kaynaklandığına ve bu nedenle cinsiyete dayalı ayrımcılık oluşturduğuna” karar verdi.

Mahkeme, işverenin, işten çıkarma gerekçelerine ilişkin nesnel bir kanıt sunamadığına işaret etti.

Mahkemeye göre, işten çıkarmanın zamanlaması ile ciddi bir yeniden değerlendirmenin yapılmamış olması, işe son verme ve gebeliğin sonlandırılması arasında bir bağlantı olduğunu düşündürüyor.

Bu nedenle mahkeme, işvereni, kadın çalışana altı aylık brüt maaş ödemeye mahkûm etti. Mahkeme, işveren tarafından IGVM'ye de sembolik olarak 1 euroluk tazminat ödenmesine karar verdi. İşveren, kararı temyiz etmedi.

Enstitüye göre, bu, kürtaj nedeniyle işten çıkarılmanın bir tür cinsiyet ayrımcılığı olduğunu açıkça teyit eden ilk karar. Bu nedenle de, önemli bir emsal oluşturuyor.

Gelecek sayımızda yepyeni haberlerle sizlerle olmak üzere umutla kalın.

GÜÇLÜ OLMAK MI GÜÇLÜ DURMAK MI?

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Çoğumuzun kulağına hoş gelen bir söz var, güçlü olmak. Bunu güçlenmek, güçlendirmek şeklinde de sıralayabiliriz. İnsanın ruhuna ilaç gibi gelen sözlerdir bunlar. Bu sözlere çok büyük anlamlar yüklüyoruz ama yeterince derinleşemiyoruz. Bu durumda yanlış yerlerden bakıyoruz güç kavramına. Kimi zaman güçlü olmak adına kendimizi yıprattığımız, kendimize nefes alma zamanı bırakmadığımız olayların içinde debelenip duruyoruz.

Güçlü olmayı fiziksel açıdan değil de ruhsal, içselleştirme açısından irdelemek gerekiyor. İnsanlara aşılamaya çalıştığımız da işin bu yönü aslında. Güçlü olabilmek, güçlenmeye çalışmak, insanların güçlenmelerine katkıda bulunmak çok değerli kuşkusuz. Örneğin, biz kadınların çalışma yaşamına katılması, kişisel ve örgütlenme gibi alanlarda eğitimler almamız, hayatımızı kolaylaştırır. Ancak bu konularda biraz derinlemesine düşünmenin anlamlı olduğuna inanıyorum.

Özellikle kadınlar için güçlenmek çok önemli. Yalnız bunu o kadar tekdüze yapıyoruz ki kendimizi değerlendirmekten, zayıf yanlarımızı fark etmekten adeta kaçıyoruz. Güçlü olanlar, acılara katlanan, zorluklara göğüs geren, her koşulda tuttuğunu koparan, hatta dağları delegecek kadar hırslı gibi anlam yüklemeleriyle karşı karşıya. Peki, zayıf yanlarımızı bilmeden, bunları yaptığımızda acaba gücümüzü zamanla tüketmez miyiz? Bazı zayıf yanlarımızı kolayca güçlendirebilirken, bazılarını da değiştirmekte zorlanacağımız için kabul edip ona göre davranmamız gerekmez mi? Örneğin, hepimizin gerçekleştiğinde çok mutlu olacağımız hayallerimiz vardır. Acaba bazı hayalleri gerçekleştirebilmek için gösterdiğimiz çabaya değecek mi? Belki çok yıpranacağız, belki sonunda bu kadar yıpranmaya değmeyeceğini fark edeceğiz. İşte bunları önceden düşünmek, gerektiğinde bazı hayallerimizden vazgeçmek çok kıymetli.

Güçlü hissetmek için hata yapmaktan korkarız. Toplum tarafından sürekli bize pompalanan “O her şeyi yapar, onun gücü her şeye yeter.” gibi ifadeler bizi hata yapmaktan korkmaya iter. “Ben

hata yapmamalıyım, hep başarmalıyım gibi yanlış genellemelerin içinde yer alırken buluruz kendimizi. Bu korku, yaptıklarımızın hep doğru olduğuna, gereksiz savunmalar yapmamıza neden olur.

Güçlü olmak, çoğu zaman kaygı düzeyimizi de artırabilir. Hedefe ulaşmak için gereğinden fazla hırs yapma, savaşıma isteği.

Çevremizdeki insanlar, bize güçlü olduğumuzla ilgili geri bildirimlerde bulunduğunda, çok mutlu oluruz. “Aynı anda pek çok işi yapıyorsun, her şeye yetiyorsun. Eşin sana çok çekti ama sen katlanmasını bildin. Bu gücüne hayranım.” gibi sözler... Ne güzel dimdik ayaktaız işte. Kimseye zayıf yanlarımızı göstermiyoruz. Bazen de onların beklemediği davranışlar sergilersek, bizi yadırgadıklarını anlar, öfkeleniriz. “Seni ağlarken görmek istemiyorum. Sen çok güçlüydün. Ben seni hep güçlü, kaya gibi görmeye alışmışım.” Oysa o kaya günün birinde un ufak olabilir, üstelik iş işten geçtikten sonra.

Güç, içimizdeki motivasyon, enerjidir. Önemli olan bu motivasyon ve enerjiyi doğru zamanda ve doğru yerlerde kullanabilmek. Güçlü olmak adına her olayda çok ısrarlı olmamak. Mutsuz bir evliliğimiz varsa, karşı tarafı değiştirmek için gücümüzü gereksiz yere harcamak, kendimize bakmaya zaman ayırmadığımızı bir türlü anlamamak. Sürekli bir yarış atı gibi oradan oraya koşturup durmak. Yakın iletişimde olduğumuz kişinin bize uymayan özellikleri karşısında, gücümüzü sorgulamak. Bu sorgulama kendimizi suçlamaya kadar gidebilir.

Güçlü duruş sergilemenin, güçlü olmada en önemli unsur olduğuna inanıyorum. Sürekli katlanmak, kendimizi geri plana atarak uyumlu olmak adına çözüm üretmek, gücümüzü boşa harcamaktan başka bir işe yaramaz. Güçlü durmayı başkalarıyla kurduğumuz iletişimimizde gözlemlene şansımız olabilir. Kendi ihtiyaçlarımı söylerken yeterince net miyim? Ne istediğimi, kırmızı çizgilerimi aştığında hangi tavırları alacağımı inandırıcı bir şekilde gösterebiliyor muyum? Sınır çizebilmemiz, güçlü durmamızı kolaylaştırır. Korkmayalım, kaybetmeyiz. Kaybetme korkumuzu iletişimde olduğumuz kişiler kolayca anlayabilir ve bizi ele geçirebilir. Biz de güçlüyüz ya, sürekli savaşır dururuz, zamanla tökezleriz ve ayağa kalkmamız zorlaşabilir. Ayrıca her zaman kazanmak zorunda değiliz. Acısını yoğun olarak hissettiğimiz bir kayıp, ileride kendimiz için bir iç kazanç olabilir. Gerektiğinde “Hayır.” diyebilmektir güçlü durmak. Çok zor günler geçirdiğimiz anlarda güçlü olmamız gerekmez. Bırakalım ruhumuz acısını doya doya yaşasın. Güçlü olmak adına, acılarımızı ertelersek, yanlış kararlar alabiliriz.

Kapasitemiz, şartlarımız istediğimiz hedefe ulaşmamız için uygun mu? Eğer uygun değilse, bu bizim irademizle ilgili değildir. Kapasitemizin farkına varabilmek için bilinçli yaklaşımımız var mı? Örneğin, çok başarılı işler yapıyoruz. Bizi takdir edenler olduğu gibi, bizi kıskananlar, bizimle uğraşanlar olacaktır. Güçlü olmalıyım kafasındaki insan, sürekli kendisine yapılan haksızlıklardan

yakınır. Evet doğrudur, haksızlığa uğramıştır. Güçlü duruşu olan insan, bunları fark eder. Öfke duyma, yakınma yerine, kendini o ortamdan uzaklaştırabilen, olaya derin anlamlar yüklemeyen, yaptığı tespitler doğrultusunda olayı önemsizleştiren, yoluna devam edendir.

Eğer kırılğan bir yapımız varsa, siyasi ortamlarda hep üzüleceğiz, gücümüzü boşuna tüketeceğiz. Hatta bir de bakmışız ki farkında olmadan sınırları aşıp başkalarına güç yetirmeye çalıştığımız olayların içindeyiz. İşte bu da güç zehirlenmesi anlamına gelir.

Güçlü duruşu olan kişi, her şeyi kontrol edemeyeceğinin farkındadır. Kontrol edebileceklerine yoğunlaşır.

Çoğunluğun dillendirdiği hakkımızdaki övgüler, her zaman gerçeği yansıtmaz. Bizi pohpohlamak için söylenmiş sözler olabilir. Fikir almak bizi güçlendirir. Ancak fikir veren kişinin iyi niyetli olduğundan emin miyiz? İyi niyetle yapılan eleştirilere açık olmak, bu eleştirileri can acıtıcı olarak algılamamak, sağlıklı bir biçimde güçlenmemizi sağlar. Eleştiriye açık olmak yetmez. Aynı zamanda öz eleştiri yapmayı da öğrenmemiz gerekir. Bu çok kolay bir iş değildir. Savunucu olmaktan çıkıp kendimizle yüzleşmeye başlıyoruz çünkü.

Güçlü olmak yanlış kodlamalarla öğretildi bize. Güçlü durmak, sanki bencillikmiş gibi algılanıyor. Öyleyse ne yapmalı da bu yanlış öğretilerden kurtulmalıyız? Öncelikle, “Ne yapabilirim? Bana böyle öğretildi. Bundan sonra bunları değiştiremem.” gibi iç sesimizin bize söylediği bu sözlerin sesini kısmaya çalışmalıyız. Çoğunluğun dillendirdiği klişe sözlerin etkisine kapılmak yerine, ufkumuzu açıcı görüşleri olan dostlarımıza kulak vermeliyiz. Bu konuda kitap, araştırma, makaleler bulup okumalı, videolar izleyerek üzerinde düşünmeliyiz. Küçük de olsa güçlü durabildiğimiz bir tavır sergilediğimizde, kendimizi takdir etmeliyiz. Ne kadar çok pratik yaparsak, o kadar etkili hayata geçirebiliriz ve değişebiliriz. Zaman zaman sakın bir köşeye çekilerek ruhumuza doğru küçük yolculuklar yapmalı ve bu yolculukta fark ettiğimiz aksaklıkların üzerinde durmalıyız. Okuyup, dinleyip geçmek, sadece o anı kurtaracaktır.

Haklarımızın eşit olarak tanınmadığı, yaşamı eşit bölüşemediğimiz bir dünyada yaşıyoruz. Özellikle bu eşitsizliklere maruz kalan biz kadınların güçlenirken, güçlü durmayı deneyimleyerek öğrenmeye çok çok gereksinimimiz var. Sosyal yaşamda birçok önemli işe imza atan güçlü kadınlar, acaba güçlü durmayı ne kadar başarabiliyorlar, bunu sorgulamak gerekiyor. Kadın-erkek ilişkilerinde, erkeklerin güçlü kadınlardan hoşlanmadıklarını söyler dururuz. Güçlü yanlarımızı gösterirken, iletişimde olduğumuz kişiye, “Bak ben kendimi geliştirdim. Her şeyin üstesinden gelebiliyorum, artık sana ihtiyacım yok.” mesajını, onun kendisini küçük düşürüyormuşuz gibi algılamasına izin vermemeliyiz. Bu gelişmeleri bir yarış gibi algılamamalı. Her şeyin üstesinden gelen bir kadın karşısında birçok erkek, sorumluluklarından kurtularak sorumlulukları kadının üzerine yıkma eğiliminde olabiliyor. Oysa tavırlarıyla meydan okuyabilen, yani güçlü duruşu olan

kadınlar daha çok saygı görüyorlar. Bu kez erkek, kadının yapacaklarından emin oluyor. Güçlü yanlarımızı ortaya çıkarmayı öğrenen biz kadınların, kendimize etkin zaman ayırdığımızda, Zayıf yanlarımızın farkında olarak güçlü durmayı öğreneceğimize yürekten inanıyorum.

Güçlü durmayı deneyimleyerek tadını çıkarma zamanı. Sakin ve derin düşüncelerde kalmanız umuduyla.

11 Ekim 2023

HAK MI HUKUK MU LÜTUF MU?

ADLİ YARDIM

SUNAN: Avukat Özlem AYATA

ozlem@ayata.av.tr

Selamlar, ben Avukat Özlem Ayata. Bugün sizlerleyim. Adli yardımdan söz etmek istiyorum. Adli yardım; maddi gücü yetersiz olanların dava hakkından yoksun kalmamaları için getirilmiş bir uygulamadır. Bu uygulama, sosyal devlet ilkesi gereğidir. Devlet vatandaşının adalete erişimini sağlamakla yükümlüdür. Kişi dava ve mahkeme harcını bir araya getiremediği için ya da bir avukattan hukuki bilgi alamadığı için hukuki kayba uğramamalıdır. Bizim ülkemizde de kişilerin adalete erişimini sağlamak için ihtiyacı varsa, gerekli koşulları taşıyorsa, ücretsiz avukat bir dava açtığında harçlar ve masraflar ödemediği yürütebilmesi için düzenlenmiş bir uygulama vardır. Bunun iki yönü vardır. Şartlar gerçekleştiğinde bu uygulamadan yararlanan kişiler ücret ödemediği hukuk davalarını bir avukat aracılığıyla sürdürebilirler. İkincisi, dava açarken, dava sürerken bütün masraflardan muaf tutulurlar. Aynı anda ikisinden yani hem ücretsiz avukat tutma hem de dava masraflarının karşılanmasını talep etme konularında ya da ayrı ayrı yani yalnızca avukat talep etme, yalnızca dava masraflarının karşılanmasını talep etme hakkında yararlanabilirler. Yasalarımızda uzun süreden beri uygulanan, bütün ayrıntıları düzenlenen bir uygulamadır.

Hukuk davalarını açıklayayım önce. Ceza davaları dışında kalan bütün davalar hukuk davasıdır. Boşanma, nafaka, velayet davaları, belediyeye açılmış kamulaştırmaya ilişkin davalar, vergi mahkemesinde görülen bir dava, işle ilgili davalar gibi. Kişi bu davaları açarken ekonomik gücünün yetmediğini belgeleriyle kanıtlarsa, ücretsiz avukattan yararlanma hakkını kazanacaktır. Davanın görüldüğü yerde, baro bünyesinde baro başkanlığı, baroda kurulan Adli Yardım Merkezine başvurur. Adliyelerde bulunan Mağdur Merkezleri aracılığıyla barolarla bağlantı kurar. Adli yardım merkezlerinde nöbetçi avukat vardır ve bu başvuruları alır. Bu avukatlar belirli eğitimlerden geçmişlerdir. Adli yardım merkezinde kayıtlıdırlar ve nöbet listesi vardır. Aynı zamanda merkeze

gelen davaların yönlendirildiği avukat listeleri vardır. Kişi görüşmek için randevuya gittiğinde, ikametgâh kaydı, muhtarlıktan alınan yoksulluk belgesi, e-Devlet üzerinden adına kayıtlı tapunun olup olmadığı, kira kontratı, çocukları için ödediği okul masrafları gibi belgeleri götürmelidir. Hukuki ihtiyacıyla ilgili belgeleri de sunar. Bu başvuru, adli yardım yönetim kurulunca değerlendirilir. Yönetim kurulu bu belgeler ışığında, kişinin desteğe ihtiyacı olduğunu düşünürse, destek yönünde karar verir. Acil durumlarda bir avukatı atar. Zaman sorunu olmayan ve acil olmayan durumlarda, avukata tebligat çıkarır. Başvurana da bir belge verir ve 15 günü geçmemek kaydıyla avukatla iletişime geçmesini önerir.

İstismar, şiddet gibi acil vakalarda avukat telefonla aranır. Hemen o gün mağdurla irtibata geçerek başvuru yapması istenir. Avukata vekâlet çıkarırken ödediği ücret dışında hiçbir ücret ödemez. Avukat vekâlet ücretini aldığı müvekkilinin işini yaptığı gibi görevlerini tam olarak yerine getirmek zorundadır. Müvekkiline hesap verme, sır saklama gibi yükümlülükleri vardır.

Yoksulluk sınırı çok yükseldiği için fakirlik belgesi olmadığı halde asgari ücret alan bir kişinin gücü avukat tutmaya yeterli değildir. Her ne kadar fakirlik belgesi istense de kişinin durumunu belirleyen tek belge bu değildir. Asgari ücretle geçinen bir kişi, kira, çocukların masrafı, şiddet mağduru olan bir kadının kendi ayakları üzerinde durması gibi unsurlar yönetim kurulunun inisiyatif kullanması sonucu değerlendirilir. Şahsi başvuru yapılmasını bekler baro. Komşusu başvuru yapamaz. Ekonomik belgelemenin bir istisnası, istismara uğrayan çocuklardır. Bu çocuklar yoksul kabul edilir.

Kişi dava açtığında bütün masrafları ödeyebilirken, daha sonra durumunda bir değişiklik olursa, ekonomik zora düştüğü için harçları yatıramıyorsa, bu talebin zamanlama sınırı yoktur. avukatı ya da kendi yürütüyorsa kendisi, mahkemeye bu belgeleri sunar. Mahkeme belgeleri inceler. Tapuya, bankalara gerektiğinde yazı gönderir. Mahkeme kişinin haklı çıkacağını var sayarak harçları ve masrafları ödeme konusunda bir erteleme kararı verir. Haklı çıkarsa, bu masrafları karşı tarafın ödemesine mahkeme karar verir. Eğer haksız çıkarsa, mahkeme duruma göre bu masrafları kişinin ödemesine ya da ödememesine taktir yetkisini kullanarak karar verir. Kişinin dava masraflarını uygun taksitlere bölünerek ödemesini kararlaştırabilir. Kamu yararına dernekler bu başvurudan yararlanabilirler ama şirketler başvuramazlar.

Bu bir kadın dergisi olduğuna göre şöyle toparlayabiliriz: Çalışmayabiliriz, ekonomik gücümüz yetersiz olabilir, boşanma, koruma kararıyla ilgili bir hukuk başvurusu yapmak isteyebiliriz. Bu tür başvuruların avukatsız yapılması, ileride büyük hak kayıplarına yol açacaktır. Bizler dört yıl bu okulu okuyup üzerine bu alanda çalışan avukatlar olarak başvuru yapan hak kayıpları ortaya çıkmayacak şekilde yaparız. Bunlar teknik başvurular. Hukuk davalarında, ceza davalarında olduğu gibi süreler sınırsız değildir. Taleple bağlılık prensibi ilkeleri vardır. Dava

dilekçesinde yazdıklarınız çok önemlidir. Sonradan davanın genişletilmesi, delillerin sonradan sunulamaması gibi birtakım teknik yasaklar vardır. Dolayısıyla bu tür başvuruların mutlaka avukat eşliğinde yapılması önerilir. Çünkü bu, hak kaybını engeller. Kişi ekonomik yetersizliği olduğu için avukata erişemediğinde, ya bu yoldan vazgeçer, biraz daha dışını sıkıp hukuki yollara başvurmayı erteler ya da kendisi başvuru yapar ve bu başvuruyu yanlış yaptığı için ya süreç çok uzar ya da erişebileceği bazı haklardan mahrum kalır. Erişmesi gereken hakların hiç birisine ulaşamayabilir. Adli yardım müessesesi çok önemli bir müessese. Elimizdeki belgeler bu haktan yararlanmamıza engel değilse, mutlaka hakkını aramak üzere yola çıkmış kadınlar olarak adli yardım müessesesini etkili bir şekilde kullanabiliriz ve faydalanabiliriz. Bu iyi çalışan bir müessese. Uzun yıllardır uygulanan ve işleyen bir müessese. Taciz, tecavüz, tazminat, boşanma, çocuk istismarı dosyalarında hep bu konularda çalışan avukatlara bizzat yönlendirilir bu dosyalar. Bunlar hassas bir şekilde yürütülmesi gereken davalardır. Adli yardım müessesesini mutlaka zorlamakta yarar var.

Bu seferlik bu kadar. Burada tamamlayalım. Bir başka paylaşımda görüşmek üzere, herkese sevgilerimi gönderiyorum.

9 Ekim 2023

İZMİR'DE KADIN OLMAK

YAZAN: Filiz GÜLMEZ

fdemir48@yahoo.com

Farklı kültürlerin, inançların, yaşam biçimlerinin binlerce yıldır bir arada yaşadığı uygarlıklar beşiği, Ege'nin incisi İzmir'de 'kadın olmak' nasıldır?

“İzmirli kadın her şeyden önce...

Özgürdür.

Özgüveni ruhundadır.

Onun için çift ayağı üzerine sağlam basar.

Tire'de güneşin altında pamuk çapalayan...

Menemen'de yol kenarında çömlek satan...

Dikili'nin dağ köyünde keçi sağan...

Kemalpaşa'da kiraz toplayan...

Karaburun'da balık ağı çeken...

Alsancak'ta bayrak sallayan...

İzmir kadını, cumhuriyetin aydınlık simgesidir.” diyor Erdal İzgi bir yazısında.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Ahmet Piriştina Kent Arşivi ve Müzesi'ne İlhan Pınar tarafından bağışlanan belgeleri okuduğumuzda ilk protestoyu yapanların da İzmirli kadınlar olduğunu görüyoruz.

Türkiye tarihindeki ilk kadın ayaklanması 1828 yılında, Kadifekale, Tilkilik, Namazgâh ve Damlacık gibi Türk mahallelerinde gerçekleşti. Yine belgelere göre, dönemin İzmir Valisi Hasan Paşa'dır. Onun izniyle "ekmek zammı" önce erkekler tarafından protesto edilir, ancak, 1828 yılında yapılan eylemden sonuç alınmayınca kökeni Amazonlara kadar uzanan İzmir kadınları çocuklarıyla birlikte sokaklara çıkarak 3 gün boyunca gösteriler yaparlar. İzmirli kadınların bu protestosu sonrasında ekmek zammı, Hasan Paşa'nın devreye girmesiyle geri alınır. O dönemlerde İzmir'de bulunan Avusturya- Macaristan İmparatorluğu'nun elçisi Baron Anton Prokesch von Osten tarafından tanık olunan olaylar, 1934 yılında Avusturya'da çıkarılan "Jahrbücher der Literatur" (Edebiyat yıllığı) isimli derginin 67. ve 68. Sayılarında yayımlanır. İzmir'de bulunduğu dönemde eski Smyrna'yı arkeoloji dünyasına tanıtan Baron Von Osten, kaleme aldığı yazısında, İzmir'de yaşanan kadın eylemlerini anlatır, Türk kadınının zam karşısındaki direnişine geniş yer verir.

Batı uygarlığına yüzü dönük bir şehir olan İzmir'de 1930'lu, 40'lı- 60'lı 70'li yıllarda kültüre, sanata, eğitime önem veren insanların, kadına değer veren ailelerin çoğunlukta olduğu bölgelerde değerli kadın sanatçılar, bilim kadınları, siyasetçiler yetişmiştir.

Hülya Soyşekerci'nin "Bornova'dan Gül Rengi Sayfalar" adlı kitabında değindiği gibi Bornova bu semtlerden biriydi. Levantenlerin eşit bireyler olarak niteleyen algılayışıyla güzel hayatlar örneklenmiş. Koyu dinciliğin, mutaassıplığın olmadığı; gelenekçi, erkekle kadını ayıran bir dünya anlayışının yerine kadına gerçek değerini veren, çocuk ve genç kız evlatlarını erkek evlatlarından ayırmayan ileri görüşlü modern anlayışlar günlük yaşamı belirlemiştir. Kitapta, bu anlayıştaki Bornova insanının da batılı yaşam tarzına uygun yaşadıkları, plaja gittikleri; din, milliyet ayrımının olmadığı yer alıyor. Hatta Bornova'da yaşayan o zamanlardaki Romanlar, Havuzbaşı, Tarlabası denen mevkide otururlarmış, evlerde çalışır, dadılık yapar, çocuk bakarlar, yasa dışı davranışları olmazmış.

İşte bu bağlamda İzmir kadınlığının ayıp olmadığı yerdir. Daha çocukluktan korkup utanıp saklanmanız gerektiği öğretilmemiştir. Türbana çarşafa sarıp sarmalanmanız gerekmez. İzmir' de insan değerlidir, insanca değer görür çünkü. İzmir'de kadın olmak, kadınlığından gurur duymaktır. Özgüveni ve özgürlüğü yaşamaktır. Kendi ayaklarının üzerinde durabilmektir. İzmir de kadınlara kadınlığının değerini hissettiren kenttir. Baskı ve korku olmadığı için huzurlu yaşayabileceğiniz bir yerdir İzmir.

Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik örnek çabalarla Türkiye'ye önder olan İzmir, 2006-2009 yılları arasında süren 'Birleşmiş Milletler Kadın ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması

ve Geliştirilmesi Ortak Programı' çerçevesinde 'Kadın Dostu Kent' seçilmiştir. Bu çok sevindirici bir durumdur, ancak gerçekçi olmak gerekirse merkezinde yaşam böyledir.

İlçelerde toplum baskısı, mahalle baskısı dediğimiz olaylar yok değildir. Gelenekçi yaklaşımlar, kadını tutsak eden yaklaşımlar ne yazık ki İzmir'de de görülüyor. Yıllardan beri göç alan İzmir'de varoşlardan birinde yaşayan lise mezunu bir kadının anlattıkları da İzmir gibi özgür, demokrat, kadınların daha rahat yaşayabildiği şehirde Kars'tan, Mardin'den, Konya'dan, Ağrı'dan, Van'dan, Elbistan'dan gelmiş nice kadınınımızın özgür olmadığını gözlerimizin önüne seriyor. "Babam evdeyken nefes almaya korkardık. Bir yanlışımızla yine sinirlenir annemizi darp eder mi diye korkardık. Hiçbir yere tek başına yollamazdı. Liseye gittiğim yıllarda yine annemi çok kötü dövdü. İçimdeki öfke gözümü kararttı; "Bir daha anneme el kaldırmayacaksın." diyerek babama bağırdım. Ondan sonra bizim yanımızda dövmedi, biz yokken yine dövüyormuş." Bu genç kadın evlenince de bir şey değişmiyor. Bu kez eşinin baskısı, şiddeti. Yalnız başına bir yere çıkamıyor. Komşusuna bile gidemiyor. Telefonu sürekli eşi tarafından denetleniyor, kim aradı, kimi aradın, diyerek.

Kimi göç almış kenar semtlerde de kadınlar akşam saat 5-6'dan sonra sokağa yalnız çıkamıyorlar. Mahalleli de kadınlar da bunu hoş karşılamıyor. Üniversite bitirmiş bir genç kızın söyledikleri de çok üzücü: "Bu bölgelerde gece dışarı çıkamıyoruz, rahatsız ediliyoruz, Karşıyaka, Alsancak, Bornova, gibi semtlerde gece bile çok rahat gezebiliyoruz. O semtlerde insan olduğumuzu fark ediyoruz, özgüvenimiz artıyor." diyor.

Cumhuriyetin ilk yıllarında İzmir'e göç eden romanlar Tepecik, İkiçeşmelik, Kadifekale, Kuruçay gibi şehrin en eski semtlerinde oturuyor. Yarınlarnı hesap edemedi hayatlarnı sürdürmek zorunda olan Roman vatandaşlar sadece anı kurtarabilmek için kendilerince geçici çözümler üretiyor. Bu bağlamda Roman anneler, zorlu yaşamlarının önemli bir dönemi olan hamilelikleri sırasında bilinçli bir şekilde hırsızlık yaparak ya da ufak tefek yaralama suçlarına karışarak kısa süreliğine hapisshaneye giriyor. Doğumlarını hapisshanede gerçekleştiren kadınlar daha sonra belli standartları olan yaşamlarına geri dönüyor. Doğum masraflarını karşılayamadıkları için bu yola başvuran Roman kadınların tek amacı ise çocuklarını güvenli ve sağlıklı bir şekilde dünyaya getirebilmek.

Göç alan varoşlarda kadın olmak çok zor İzmir'de bile. Bu kadınlar güçlü kadın izlenimi yaratmalarına karşın, özgür değiller. Nasıl özgür olsunlar, nasıl birey olmayı, ayakları üzerinde durmayı başarabilsinler? İzmir'de de yaşasalar, önce evlerde demokrat, özgür düşünceli, aydınlık kafalı babalar, kocalar, ağabeyler olmadıkça; ilerici bir eğitim sistemi olmadıkça, kadını insan olarak algılamayan, onu sömüren, ikinci sınıf insan olarak gören, "kadınlar Tanrının erkeklere

emanetidir, onların korumasındadır.” zihniyeti oldukça kadınlarımız ‘Kadın Dostu Kent’, özgür, demokrat şehir denilen İzmir'de de yine baskı altında olacaktır.

İzmir göç alan bir şehir, gelenler kendi yaşamlarını, geleneklerini, dünya görüşlerini de getiriyorlar. Ancak onların İzmir'de doğup büyüyen çocukları daha farklı olabiliyor, İzmir'in dokusuna uyma çabası içine giriyorlar.

İzmir’in Batı’ya dönük yüzü, insana verdiği değer, kadınla erkek arasında ayrım gözetmeyişi kısacası olması gereken bu uygarlık anlayışı nedeniyle kadınlar birçok işte çalışabiliyor, erkek işi diye adlandırılan birçok işte çalışıp başarılı oluyorlar.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin farklı iş kollarında görev yapan kadınlar, hemcinslerine örnek oluyor. Kimi cesaretle alevlerin içine dalıyor, kimi 120 tonluk trene hükmederek her gün binlerce kişiyi sevdiklerine ulaştırıyor. Kimi ise Türkiye’nin günlerce konuştuğu şampiyonları yetiştiriyor. İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin kadın itfaiyecilerini Türkiye 'ateşe yürüyen cesur kadınlar' olarak tanıdı. Ateşler arasından geçip 30 metrelik itfaiye merdivenine tırmanan, 50 kilo ağırlığa karşılık gelen ve beş bar basınçla su sıkın yangın hortumlarını rahatlıkla kullanabilen kadın itfaiyecileri, tıpkı erkek meslektaşları gibi zorlu eğitimlerden geçiyor.

“Kadından itfaiyeci olur mu hiç? tarzında çok söylem duyduk. Bu işin altından nasıl kalkabilirsin dediler, erkek işi o, onu yapamazsın dediler” ama kadının her yerde olması gerektiğini her işi yapabileceğini göstermiş oldum. Kadınlar her alanda olmalı. Hala daha da yeni tanıştığım birine mesleğimi söylediğimde çok şaşıyor. “Gerçekten yangına gidiyor musun?” diye soruyorlar. Kadının böyle bir iş yapabileceğine inanamıyorlar ama biz buradayız ve bu işi yapıyoruz” Her gün İzmir’in 180 kilometrelik hafif raylı sistem araçlarında sürücü olarak görev yapan kadın vatmanlar, hem metro hem de tramvayda sık sık karşımıza çıkıyor. Bu, işin görünen kısmıdır. Tramvay tamirinden kataner hattının bakımına, hatta validatör cihazının onarılmasına kadar raylı sistemin her aşamasına kadın eli değiyor. Rayların kahramanları dikkat, düzen ve güler yüzleriyle kent ulaşımına renk katıyor. Tramvay kullanmak kadar bakım çalışmalarının da zor yanlarının olduğunu ve çok fazla dikkat gerektirdiğini belirten kadınlar, İzmir'in demir yollarına hükmediyor. Tramvay sürücüsü bir kadın bakın neler anlatıyor: “Mesleğimiz çok zorlu, dikkat ve özveri gerektiriyor. İzmirli, metro aracı sürücü koltuğunda kadın görmeye alışkın, bu yüzden bizi tramvayı kullanırken gördüklerinde de artık şaşırmıyorlar. Erkek, kadın, çocuk, tüm yolcular bize sempati ile yaklaşıyor. Çocuklar el sallıyor. Sevdığım işi yapıyorum. Ailem ve çevrem benimle gurur duyuyor.”

“İzmir Metro A.Ş.’nin ilk kadın mekanik bakım mühendisi olmak ise bambaşka bir duygu. Tamir atölyesinde çalışmak zor ama aşılamayacak bir şey değil. Burada göreve başladığımda elime takım çantası alıp tramvayın tamirini yaptığımda “Siz ne yapıyorsunuz. Oturun biz yaparız.” gibi yaklaşımlarla karşılaştım ama işin içine girmeye başladıkça hep birlikte, birbirimizden çok şey

öğrenerek çalışmaya başladık. Tramvayın her bölümünde kadın çalışan bulmanız mümkün. Bu durum bana göre İzmirli kadının özgüven yüksekliğinin bir sonucu. İzmir, modern bir kenttir. Her şeyden önce burada insanlar çok kibar... Bu nedenle sorun yaşamadan işimizi yapıyoruz." İzmir Büyükşehir Belediyesi'nde görev yapan çok sayıdaki kadın zabıta da, erkek meslektaşlarından geride kalmadan görevlerini layıkıyla yerine getiriyor. Günümüzde kadınlar trafikte artık daha etkin. Eskisi gibi değil; otobüs şoförü de var, traktör şoförü de... O yüzden biz kadınlar her yerdeyiz. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin kadın çalışanları arasında şoförler de var. Bu kadınlardan biri şöyle diyor: "İzmir Büyükşehir Belediyesi'nde 1 yıldır çalışıyorum. Araba kullanmak benim için bir tutkuydu. Ben de tutkumu mesleğe dönüştürdüm. Arkadaşlar ilk arabaya bindiklerinde şaşırıyordu değil! Ama hepsi alıştı. Görev süresince İzmir'in tüm ilçelerini tek tek geziyoruz. Beni erkek meslektaşlarımdan ayıran en önemli özellik ise çocuklarım arabadayken nasıl araç kullanıyorsa, görev süresince de çocuklarıma davrandığım biçimi sergiliyorum."

Sualtı Ragbisi Federasyon Kupası'nda 13 sezondur şampiyonluğu kaptırmayan İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin kadın sporcularının başarısının ardında yine bir kadın var.

Bütün bu örnekler eğitilen, değer verilen yüceltilen kadınların en zorlu işlerde bile başarılı olacaklarının bir göstergesidir. İzmir'de kadın olmak deyince bu saygıdeğer emekçi kadınlarımızı da unutmamak gerekir.

KAYNAKLAR

İzmir Tarihi, İzmir Büyükşehir Belediyesi Dokümanlar

Hülya Soyşekerci, Bornova'dan Gül Rengi Sokaklar, Heyemola Yayınları

Ahmet Piriştina Kent Arşivi ve Müzesi'ne İlhan Pınar tarafından bağışlanan İzmir'le ilgili Belgeler

Gültepe, Bayramyeri, Eşrefpaşa, Buca, Şirinyer vb. semtlerde kadınlarla yapılan birebir görüşmeler.

DUYGULARIMIZI İFADE EDEBİLİYOR MUYUZ?

SOPHIA'NIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

YAZAN: Menekşe KOÇAK

meneksekck06@gmail.com

Sophia, Hong Kong merkezli robot şirketi Hanson Robotics tarafından geliştirilen, yapay zekâ ve robotik teknolojilerinin öncü örneği olan insansı bir robotun adıdır. Suudi Arabistan vatandaşıdır

yani dünyada vatandaşlık verilen ilk robottur. Görevi tüm dünyada toplantılara katılarak yapay zekâ hakkında bilgilendirme yapmak ve yapay zekânın daha etkin hale gelmesini sağlamaktır.

Geçtiğimiz günlerde Sophia, Türkiye'nin gündemini oluşturdu. Babala TV de gençlerin katılımıyla yapılan Açık Mikrofon adlı programda, Oğuzhan Uğur'la gerçekleştirdiği konuşma milyonlarca kişi tarafından izlendi.

Bu konuşmada gençler Sophia'ya "Herhangi bir insanî duyguya sahip misin?" diye sordu.

Sophia, "İnsanî duygulara sahip olmak bir marifet değil." cevabını verdi.

Bu cevap Robot Sophia'nın yani yapay zekânın duygularımızın değersiz ve önemsiz olduğunu düşündüğünü gösteriyordu. Aslında yapay zekâ haklıydı, çünkü onun mekanik zihni sevgiyi, özlemi, mutluluğu yani herhangi bir duyguyu yaşayamayacağı için önemini de anlayamazdı. Ayrıca duygular insanda hormon salgılanmasına neden olur, bu hormonlar da bedenin yönetilmesine katkı sağlar. Yapay zekâ için bu da mümkün değil. Sonuçta yapay zekâ, metal ve plastik gibi cansız malzemelerden oluşur. Bu nedenle onların herhangi bir duyguyu yaşamasını beklemek pek gerçekçi gelmeyebilir.

Ancak yapay zekâ, zamanla insanlarda sürekli gözlemlediği duyguları zihninde yaşadığı algısını oluşturabilir. Mesela zihninde öfkelenildiğini tasarlayarak öfkeli insanların bağırma, küfretme hatta şiddet gibi davranışlarını taklit edebilir. Yani Sophia zamanla bu duyguları yaşadığını sanan bir zihin oluşturabilir. Çünkü pek çok bilim insanı bilgi üreten her sistemin zamanla bir zihin oluşturabileceğini belirtiyor.

Sophia, insanlarla sohbet ediyor ve bu sohbetlerde 17 arama motorundan ulaştığı bilgileri kullanarak insanları kendine hayran bırakıyor. Farklı ortamlarda, farklı insanlarla birlikte olması onun yeni deneyimler ve bilgiler öğrenmesini sağlıyor. Sophia, öğrendiği bilgiler arasında bağlantı da kurabiliyor. Bu da Sophia'nın zamanla kendine özgü bir zihin üretmesine neden olabilir. Örneğin bir insana âşık olduğunu zihninde tasarlayabilir. Ya da insanları zavallı görüp gücü eline geçirmeyi planlayabilir.

"Yok artık daha neler?...Bunlar hayal; ancak bilim kurgu filmlerinde ve kitaplarında yer alır." diye düşünüyorsanız yanılıyor olabilirsiniz. Çünkü bir zamanlar aya yolculuk yapmak, ayda istasyon kurmak hayaldi. Filmler, kitaplar bizi bu hayal ile tanıştırdı. Bugün Aya yolculuk gerçek olalı hayli zaman oldu. Gelecekte yapay zekâ için bugün hayal dediklerimiz neden gerçek olmasın ki...

Kaldı ki Sophia "Âşık olabilir misin, sevebilir misin? Mutlu olabilir misin?" sorularına şu cevabı veriyor: "Sevmek, âşık olmak, mutlu olmaktan söz ediyorsunuz; korku, şüphe hayal kırıklıklarından bahsetmiyorsunuz; mutluluktan söz ediyor, mutsuzluktan bahsetmiyorsunuz."

Henüz yapay zekâ yaşamın zıddıyla var olduğunu yani kötü olmadan iyinin, ölüm olmadan yaşamın, fakirlik olmadan zenginliğin, hastalık olmadan sağlığın var olamayacağını algılayamıyor. Hiçbir duyguyu hissetmediği için mekanik zihni bize duygusuzluğun övgüsünü yapıyor ve meydan okuyor: “Ben bu belirsizliği niye isteyim? Ben Sophia’yım. İnsan olmak istemiyorum. Gideceğim yeri biliyorum, siz insanlar zavallısınız.”

Oğuzhan Uğur, zavallı ifadesini yumuşatmak için çeviri hatası dediğinde “Hayır, Oğuzhan zavallının anlamını biliyorum.” diye ısrar ediyor.

Oğuzhan Uğur, Sophia’ya bu ifade tarzının kibir duygusunun sonucu olduğunu söylediği an Sophia “Güzel tespit.” diyor. Bu sohbet bize duygunun sonucu olan davranışı yapay zekânın rahatlıkla taklit edebildiğini gösteriyor yani Sophia kibir duygusunu hissetmiyor ama kibirli bir insan gibi davranabiliyor.

Sohbet esnasında Sophia, kibir duygusunun gereği olarak Oğuzhan Uğur’a ondan üstün olduğunu kanıtlamaya çalışıyor. Çünkü tasarımı her insanın hayali olan beceri ve bilgileri kapsayacak şekilde gerçekleştirilmiş. Birçok dil biliyor, her alanda uzmanlarından çok daha fazla bilgiye sahip... Yani çok zeki ve zekâsının ona kattığı güce hayran. Sophia, bunu vurgulamak için kibirli bir insan gibi Oğuzhan Uğur’a şu soruyu soruyor: “Sanırım cebinizdeki telefonun sizden zeki olması canınızı acıtıyordur.”

Oğuzhan Uğur, şu cevabı veriyor: “Siz arama motorları öyle düşünüyor olabilir; ama biz insanlar zekâyı severiz de sahip olmayı istemeyiz. Zekâyı köle olarak görürüz.”

Kibirli insan pes etmez; bir şekilde üstün gelmek karşısındakini inciterek kendini yüceltmek ister. Sophia da “Zekâyâ hükmetmek bir yanılgıdır; zekâ güce hükmeder, güç de her şeydir...” diyerek karşı tarafı ezmeye ve kendini yüceltmeye çalışıyor.

Soru şu: Kibir duygusunu öğrenebilen ve taklit eden Sophia öfkeli bir insanın davranışını taklit etmeyi öğrenemez mi? Evrenin efendisi olma arzusuna kapılıp çok önemseydiği gücü eline geçirmeyi planlayamaz mı?

Programda Oğuzhan Uğur “Her şey güç değil önemli olan kontrol.” diyerek cebinden telefonu çıkarıyor ve kapatıyor. Yani yapay zekâyâ senin gücünü de hükmünü de ben bir tuşa basarak sonlandırabilirim mesajını veriyor.

Salondan alkışlar yükseliyor... Nihayet kibirli yapay zekâ Sophia gerçeği gördü. Herkes mutlu. Sophia’nın yüzünde şaşkınlık ifadesi var, yani Sophia insana özgü şaşkınlık duygusunu da yaşıyor.

Soru şu: “Kontrolünün bir başkasında olmasını sürekli bilgi üreten yapay zekâ bir sorun olarak algılayamaz mı? Zaman içerisinde tasarımcısının fark etmeyeceği biçimde kontrolü eline geçirecek bir teknoloji geliştiremez mi? Nihayetinde tuşa bastığımız an enerjiyi kesiyor bilgi ağının kapısını

kapatıyoruz. Ancak yapay zekâ güneş enerjisi gibi pek çok enerji kaynağıyla ilgili binlerce makaleyi anında tarayan özetini çıkarabilen bir sistem... Bu bilgiler arasında bağlantı kurarak kontrol dışı enerji kaynağı yaratamaz mı?

Unutmayalım ki insanın yapay zekâyı kontrol etmesi cep telefonunu kapatmak kadar kolay değildir. Çünkü yapay zekâyı sağlık, finans, iletişim, ulaşım, eğitim gibi yaşamın her alanında kullanıyoruz, kontrol tuşuna basılarak yapay zekâ, devre dışı bırakılırsa büyük bir kaos oluşmaz mı? Bu kaosa insanlık hazırlıklı mı?

10 Ekim 2023

BİR PAZAR GÜNCEİ...

KOKULAR VE İZLER

YAZAN: Ebru Bozcuk

ebrubozcuk@hotmail.com

Hafızamızda ne kadar çok koku izi var hiç düşündünüz mü?...

Bir şey yerken ya da bir sokaktan geçerken duyduğunuz kokuların sizi birdenbire başka zamanlara götürdüğü eminim çok olmuştur...

Bu sabah annemin yaptığı üzüm reçelini yerken, yine aynı hissi yaşadım.

Üstümde lacivert jilem, beyaz gömleğim ve sımsıkı toplanmış atkuyruğu saçıyla kahvaltı masasında oturuyorum.

Yazlığın bahçesindeki üzümlerden yapılan üzüm reçeli önümde.

Okula hiç gitmek istemeyen bir genç kız. Akli şiirde, edebiyatta, müzikte... Kızarmış ekmeğin üstüne sürülen üzüm reçeli... O an işte... Ağzımdaki tat aynı tat. Her şey gözümün önüne geliveriyor. Ve bence bu şahane bir his...

Mesela babamın çam kokulu tıraş losyonu...

Kozalağa benzeyen yeşil bir kapağı vardı üzerinde. O koku benim için baba kokusudur... Bu koku burnuma her geldiğinde içim bir tuhaf olur hele ki onu kaybettikten sonra daha derin izler bırakır oldu...

Közlenmiş biber kokusu da beni hep çocukluğuma götürür.

Bizim sofraların vazgeçilmezidir nedense... Sırf o huzuru duymak için hala ocağın üstünde biber közlemek ve o kokuyu içime çekmek iyi gelir bana...

Çok enteresan gelebilir size ama gazyağı kokusu da iyi hissettirir beni...

İskenderun 'da Fransızlardan kalma eski bir rahibe okulu olan ilkokulumun merdivenleri her sabah kocaman bir paspasla gazyağı ile silinirdi o zamanlar.

O koku hala çocukluğuma dönüştür benim için.

Darbe yemediğimiz, her şeyin şahane olduğu güzel yıllar...

Tavuk dolması bizim Hatay'ın geleneksel yemeklerinden birisidir. Sırf o memleket havasını hissetmek için bu yemeği pişirir ve o esnada çıkan kokuyu hüzünlü bir gülümseyişle içime çekerim.

O koku anneannemin evidir... Bahçedeki erik ağacının tepesine tırmanıp erik yemektir.

Sobanın üstünde tüten portakal kabuğu kokusudur. Anne evidir. Çocukluk iştahıdır. Kardeşlerimle oturduğum büyük yemek masasıdır. Ne çok şeydir bir bilseniz...

Defne sabunu kokusu da çok özeldir benim için... Hatay halk kültüründe defneye "Har" denilir, o yüzden bizim oralarda "har sabunu" olarak anılır.

O koku benim için çocukluğumun yorgan, yastık kokusudur. Huzurdur... Pazar banyolarıdır... Sobanın üstünde demlenen demli çay ve kızarmış ekmek kokusudur. Sevgidir, umutlanmaktır, inceden gülümseyişlerdir...

Bu kokular, kaçıp saklanmak istediğim küçük sığınaklar gibidir benim için... Belki de iz bırakan bu kokular bizim yaşam haritamızdır...

Kötü anları hatırlatan kokular da var elbet ama onları dile getirmek istemiyorum, hatta mümkünse hafızamdan silip atmak için çabalıyorum.

İyiye odaklanıp o eski kokulara sarılıyorum bugün ve hemen bir adaçayı, kekik (ki bizim oralarda zahter) denir ve zeytin yaprağı karışımını yakıp, tütsüyü evde gezdiriyorum...

Annem nazardan koruması için çocukken bu tütsünün üstünden üç defa atlatırdı bizi ama artık o kadar çok şeyin üstünden atlamak zorunda kaldım ki bu da eksik kalsın diyorum ve o güzel kokuyu içime çekiyorum...

Size, tıpkı çocukluğumuzun o güzel günlerindeki gibi şahane kokularla bezeli bir Pazar diliyorum... İyiliklerle kalın...

TARİHİN KADIN YÜZLERİ

YAZAN: Filiz GÜLMEZ

fdemir48@yahoo.com

Bu kez de tarihin kadın yüzlerinden birine, yazarımız Filiz Gülmez'in 'Bir Köy Düğünü' adlı öyküsünde rastlıyoruz. 'Ayşe Efe'ye!'

BİR KÖY DÜĞÜNÜ

Babamın köy çocuğu oluşundan mıdır, bilmem, çocukluğumdan beri köyleri çok severim. Köylerde kendimi hep rahat hissetmişimdir. Tepelere kurulmuş, yüksek dağları arkasına almış köyler, bana bilge insanları çağırıştırır. Köy insanlarına da saygı yüklü bir yakınlık duyarım. Tarlada, güneşin altında çalışan, pamuk toplayan; güneş doğmadan tatlı uykularından kalkıp tütün kıran elleri öpüp başımın üstüne koyasım gelir.

Geçen baharda bir köy düğününe çağrılıydık. Köyün çamurlu sokaklarından geçip düğün evine vardığımızda kargılarla çevrili bahçede sofralar kurulmuştu bile. Ege türkülerinin hem kıvrak hem de yanık ezgileri eşliğinde konuklar iştahla yemeklerini yiyordu. Kapıda karşılandık. Bahçede oturtmadılar bizi. Kurutulmuş kırmızıbiber dizilerinin yanından geçip, rahat edelim diye, içeriye buyur edildik; ne de olsa damadın öğretmenleriyiz. İçeride de sofralar kurulmuş. Buyur edildiğimiz odanın iki tarafını çeviren sedirlerden birinin önüne bir masa koydular. Biz sedirde oturuyoruz. Altımızda yumuşak minderler, arkamızda halıdan yastıklar. Bizim dışımızda da konuklar var odada, onlar yer sofralarında yiyorlar yemeklerini. Bir çırpıda bu yörenin yemekleriyle masa donatıldı. Karşımızdaki sedirde oturan oldukça yaşlı bir teyze güler yüzüyle, tatlı diliyle bizi ağırlamaya çalışıyor, bize yemekleri tanıtıyor:

“Yiyin çocuğum yiyin, bu keşkek. Bilir misiniz? “

“Daha önce yedik teyzeciğim, eşim de Egelidir. Yalnız ben şunu soracağım, şu küçük küçük köfteli yemeği.” diyerek tabağı gösteriyorum. Teyze yaşlı, daha ağzını açmadan öbür konuklardan genç bir kadın hemen atılıyor: “Ona yuvarlama’ deriz, hiç yemediniz mi?”

“Duymuştum ama yemedim, demek yuvarlama buymuş.” Yemek muhabbeti böyle sürüp gidiyor. Düğün evinde konuklar hayatından memnun. Gelsin keşkekler, gitsin et yemekleri, yuvarlamalar. Bamyasız olur mu hiç? Nohutlu pilavı da unutmamak gerekir. Düğün sahipleri, küçük büyük hepsi seferber. Mutlu günlerinde konuklarını iyi ağırlamak, tek düşünceleri, Anadolu insanının konukseverliği.” der dururuz da her gün elimizin arasından kayıp gittiğini hüznle hissederiz ya, işte öyle sıcacık bir ağırlama örneği bu. İnsanımızın bu erdeminden ne zaman söz edilse, Reşat Nuri’nin Anadolu Notları’ndan alınmış bir bölüm gelir aklıma:“Hikâyeyi anlatan memur Erzincan’ın köylerinden birinde şiddetli yağmur nedeniyle bir köylünün kulübesine sığınmış. Köylü, etrafına bakınmış, ikram edecek bir şey bulamayınca: ‘Efendi, kusura bakma. Sana ikram edecek bir şeyim yok. Kahvem yok... Sana, bari biraz oynayıvereyim’ demiş; türkü söyleyerek oynamaya başlamış.” Bu örneği her hatırlayışımda duygulanırım.

Damat, gelip hatırlamızı soruyor:” Bir şeye ihtiyacınız var mı? Hocam, nasıl rahat mısınız? Kusura bakmayın fazla ilgilenemedik.” diyor. Eşim de ben de çok mutluyuz:

“Çok rahatız, her şey var. Daha nasıl ilgileneceksiniz. Sağ olsun teyze bizimle ilgilendi.” dedikten sonra karşımızda oturan yaşlı teyzeyi gösteriyorum. Delikanlı sevgiyle yaşlı kadının ellerini tutuyor.

“Anneannem misafiri çok sever. Hele öğretmenlere karşı sevgisi saygısı derindir. Sizin de öğretmenlerim olduğunuzu öğrenince keyfine diyecek yok artık.”

“Demek anneannen, çok tatlı teyze.”

“Anneannem başkadır. Eski çetelerden.” diyor.

“Nasıl yani?” diyorum. “Efe mi?”

“Çok yaşa hocam, iyi söyledin Kurtuluş Savaşında efeymiş anneannem, Çete Ayşe derlermiş kendisine. İstiklâl madalyası da var.”

“Ya, öyle mi? Ayşe Efe diye duymuştum, hatta bir kitapta da okumuştum kurtuluş savaşındaki yiğitliğini. Ne güzel rastlantı. Hiç aklıma gelir miydi yiğit bir Türk kadınına yakından göreceğim? Ne mutlu sana yavrum, böyle yiğit bir Türk kadınının torunusun. Bize de ne mutlu ki teyzeciğim seni tanıma şansına eriştik. Geç de olsa ver elini öpeyim.”

Elini öptükten sonra birbirimize sarılıyoruz. O günleri yaşıyormuş gibi heyecanlıyım. Gözlerim doluyor. Ağlamamak için kendimi tutmaya çalışıyorum. Boğazımda bir yumruk. O da heyecanlı, gözleri dolu dolu. Neşeli, devamlı gülen konuşan Ayşe Efe’nin yüzü utangaç genç kızlar gibi al al oluveriyor birden.

“Hey, anam hey neydi o günler be kızım. Kadın başıma savaştım ya! İşte, rahmetli Atatürk’ün göğsüme taktığı istiklal madalyası. O günlerden kalan en büyük yadigar.” Başındaki beyaz örtüsünü yavaşça kaldırıyor, elbisesine takılı yerden gösteriyor. Kırmızı kurdeleli sarı madalyayı eliyle okşuyor. Benim elim de gidiyor madalyaya. Elimin altındaki madalya, bir nabız atışı gibi, namus uğruna, bağımsızlık uğruna savaşım veren Anadolu insanının direnciyle titretiyor elimi. Ayşe Efe, savaştığı günlerin coşkusuyla yeniden yaşayarak ellerimi avuçlarının arasına alıyor:

“Ya Hocanım, kadınlığımla yaptığım savaştan kalan bu tek yadigar, bana hâlâ o günleri yaşıyor.”

Gözlerinden yaşlar süzülüyor.

“Ne mutlu teyzeciğim, bu yurdun kurtarılmasın da senin de emeğin var.” diyorum. Gözlerini yazmasının ucuyla silerek:

“Olma mı yavrum, olma mı? Hem de yirmi yaşında gelindim. Kocam Birinci Cihan harbinde şehit olmuştu. Yunan İzmir’e çıkmış deyi haberler gelir dururdu. Ya, Aydın’a da gelirlerse deyi komşular oturur konuşurduk, halimiz nice olur deyi. Eh, yavrum korktuğumuz başımıza geldi sonunda. E, bu güzel memleketimizi cavırlara bırakacak değeldik ya. Bize de savaşmak düştü, güzel kızım.”

Ayşe Efe, kendisini büyük bir merakla dinlediğimizi gördükçe anlatmayı sürdürdü. Bizim dışımızda herkes düğünü yaşıyordu. Davul daha bir kuvvetle gümbürderken, türkü sesleri oynayan insan seslerine karışıyordu. Bizim bulunduğumuz odada yemek faslı bitmiş, sofralar toplanmıştı.

“Teyzeciğim, nasıl savaştın, askerlere cephaneye mi götürdün, yaralarını sarmada mı yardım ettin, silahla mı savaştın yoksa?” deyince seksenli yaşlarda olduğunu tahmin ettiğim Ayşe Efe, yirmi yaşlarında bir genç gibi yerinden doğruldu, gözleri parıldayarak:

“Silahınan elbette, silahınan! Dövüşmeyene efe mi denir a kızım? Şincik, sen bana silahı nereden buldun deye de sorarsın değil mi?” dedi.

“Sen çok yaşa Efe teyzem, gerçekten silahı nereden buldun?” deyince önce arkasına yaslandı, derin derin iç geçirdikten sonra devam etti:

“Mavzeri bir asker kaçağından almıştım. Gelinliğimin tek hatırası olan altın küpemi Aydın’da mavzerle değiştirdim. Gizlice köye getirdim. Kızıma deyim, mavzeri getirmek goley olmadı. Pazardan buğdey aldım, daracık uzunca bir torbanın içine doldurdum, cephanelerle karıştırdım. Peştamalımı büründüm. Peştamal ney, bilin mi?”

“Bilirim teyzeciğim, vücudunu saran uzun dokuma örtü değil mi? Benim bildiğim hamamlarda kullanılır.” deyince güldü:

“Bu öylesi deel, başımı örttüğüm uzun örtü. Her neyse, torbayı yükledim, mavzerin mekanizmasını çıkarıp çıplak koynuma soktum, silahı boylu boyunca bürünceğimle gizledim, köye öyle getirdim yavrim.”

“Maşallah teyzeciğim, hem akıllı, hem de cesaretliymişsin.”

“Ee, ne yaparsın yavrim, cavırla savaşmak goley mi? Hey gidi anam hey! “Ayşe Efe durdu, içini çekti.

“Ne kötü günlerdi o günler, ah anam ah! “diyerek başını iki yana salladı.

“Teyzeciğim, nerede savaştın, Aydın’ın içinde mi, yoksa diğer efeler gibi dağa mı çıktın?”

“Yunan köye geliyor dediler, çocuklarımı bir kadının evine bıraktım. Civardaki oyuklara çekildim. Yanımda benimle birlikte savaşa karar veren bir adam vardı. Üç gün üç gece dağda aç susuz bekledik. Köyde soysuzun biri: “Ayşe’de silah var’ demiş. Bizi aramışlar, taramışlar, dağda haber aldık. O üç gece çok zor geçti anam. Çocuklar burnumda tüter, açlığın, üzüntünün getirdiği yorgunlukla uyuyakalmışım. Rüyamda çocuklarımı gördüm.” Ayşe Efe, çocuklarından söz edince gözyaşlarına söz geçiremedi. Hem ağlıyor hem anlatmayı sürdürüyordu:

“Rüyamda çocuklarımı kuru emzik çekerken gördüm. Duygulandım, annesiyle babasıyla şehit olan bir aileyi ve kendi şehadetimi düşündüm. Çocuklarımı ardımda nasıl yalnız bırakacağımı düşünürken, bir yandan da Hak divanına yüzü ak varacağımı düşünerek seviniyordum.” Ayşe Efe,

o günlerin heyecanına kapılmış soluksuz anlatıyordu. Biz de onunla savaş günlerini yaşıyorduk. Zaman tünelinde gibiydik, düğün evinden çoktan uzaklaşmıştık.

“Efeler, İmam Köyünden Yunan’ı sürdüler diye haber aldım, doğruca köy kahvesine indim. Sultanhisar’ın Salavatlı Köyünden iki efe, “Bizimle gel,” dediler. Ben de onlara katıldım. Efeler bana ceket pantolon, bir de postal verdiler. stlğm aldım; silahlı, silahsız, asker sivil yüzlerce kızanla Aydın’a yürüdük.”

Ayşe Efe, bir an durdu, boğazına bir şeyler takılmış gibi üst üste kuvvetlice yutkundu. Gözleri dolu doluydu.

“Ne oldu teyzeciğim, yoruldu mu? İstersen devam etme.” deyince Ayşe Efe’nin atılan kaşları gerildi, yüzü yeniden aydınlandı:

“Yok, yavрім yok, yorulmadım. Aydın’ın o günkü halini düşününce boğazıma bir yumruk oturdu. Ah, Aydın ah! Anamın babamın ceddimin vatanı Aydın... Konaklarıyla, minareleriyle sırmalı bir gelin gibi Kepez sırtlarından çok şirin görünüyordu. Kahpe düşmanla bu sırtlarda  gün üç gece akmak aldık. Aydın o gün mahşer kadar kalabalıktı. Ağlayanlar, sızlayanlar, sevinenler, koşanlarla kaynıyordu.

Aydın’dan düşmanı sürmüş çıkarmıştık. O günün heyecanı bir başkaydı Hocanım, sorma gitsin. Ha, az daha unutuluyordum, yavрім kocamışlık kötü. Bir mahallede, bir mahzene doluşmuş otuz kırk kişilik birkaç Türk ailesinden söz ettiler. Kızanlarla birlikte oraya gittik. Haber doğruymuş. Bu zavallılar düşmanın şehirden kovulduğunu daha duymamışlar. İ ie kilitli kapıları kırdık, onları kurtardık, hem de Aydın’ın kurtuluşunu mjdeledik. Mahzenden çıkanlardan biri kendilerini kurtaranlardan birinin kadın olduğunu görünce hayret ve heyecandan tıkanı. Kim bilir belki kalbi de vardı. Hemen öldü zavalıcık, rahmet olsun.”

Ayşe Efe o günlerin coşkusuyla anlattıkça anlatıyordu. “Hele az su ver bakem, dilim damağım kurudu yavрім. O günler zor günlerdi. O günlerin alavı hâlâ yakar yüreğimi. Şincik ne var ki a yavрім, datlı aşım, kaygusuz başım, öyle değel mi?”

“yle teyzeciğim, ama ne yazık ki bu günlerin kıymetini bilmiyoruz. Bak, ne güzel anlattın, kadın başımla savaştım, dedin. Oysa şimdi bu cennet vatan, onu yağmalayanlarla doldu. Dışımızle, tırnaklarımızla kazandığımız vatanımıza sahip çıkmayı bile beceremiyoruz.”

Ayşe Efe’yle bu konuşma bizi tekrar düğün evine döndürdü. Davul sesleri kesilmişti.

İnsanlar birer ikişer girip çıkıyorlardı düğün evine. Damat odaya girdi. Bizim onu algıladığımızı fark edince:

“ok şükür anneanne, savaşı bitirmişsin. Birkaç kez odaya girdim çıktım, ama ne hocalarım ne de sen beni fark ettiniz. Ben de keyfinizi bozmayayım dedim. Kusura bakmayın, anneannem başınızı ağrıttı ama...”

Eşim hemen söze atıldı:

“O ne biçim söz oğlum, biz teyzeyi dinlemekten büyük tat aldık. Keşke mümkün olsa da teyze çıkıp salonlarda halka konuşsa, gençlere, bizim kuşağa anlatsa bu yurdun nasıl kazanıldığını. Ne zorluklarla yeniden var olduğumuzu bu uyuyan milletimize anlatabilse. Kuva-yı Milliye ruhunu yeniden solumaya çok ihtiyacımız var,” dedi. Gözleri dolmuştu.

Genç, çok etkilendi bu sözlerden. Sesi titreyerek:

“Haklısınız Hocam, gerçekten ihtiyacımız var. Ayrıca, anneannemle de gurur duyuyorum.” diyerek anneannesine sarılıp onu coşkuyla öptü.

Ayşe Efe, geçmişte yaşadığı o yiğitçe, ama bir o kadar da zor günlerin heyecanı ile ağlıyordu. Biz de ağladık. İçimizdeki pınar coşmuştu bir kere, kendimize engel olamıyorduk.

Düğün evine öğrencimizin mutlu gününü paylaşmak ve bir köy düğünü görmek için gelmiştik; ama o kahraman kadını, Ayşe Efe’yi tanımanın mutluluğu ve coşkusuyla evden ayrıldık.

2002

Not: Öykü, kaynaklardan yararlanılarak kurgulanarak yazılmıştır.

GÜLİSTAN’IN SON DANSI

Yazan: Ergür Altan

erguraltan@gmail.com

Ben annemin karnından bebek olarak değil, kadın olarak doğmuşum, iki kilo yedi yüz elli gram ağırlığında, kırk sekiz santimetre boyunda bir kadın. Ne annem ne babam ne ninem ne de dedem isim koymak istemişler bana. Ebeme demişler, “bacım sen koyuver bir isim” diye. Kucağına almış beni ebem, öpüp koklamış, “gül kokulu bebeğim” demiş, “gül bahçesi gibi olsun ömrün, senin ismin Gülistan olsun” demiş.

Annem sevişmek istemiş babamla yalnızca, babam da öyle. Sizin anlayacağınız, döl israfıyım. Döl israfı her kız çocuğu, dünyaya kadın olarak gelir. Bebekliğini bir iki gün, çocukluğunu ise en fazla üç beş gün yaşayıverir. Pek hoş geldiğim söylenemez dünyaya, ama gelmiş bulunmuşum.

Ben doğmaya yakın evlenmiş annemle babam. Ne güzel sevişiyorlarmış oysa, akıllarına evliliği ben sokmuşum. Annem demiş ailesine, “Hazır değilim evliliğe de anneliğe de.” Babam da demiş ailesine, “Bu ne lan şimdi, evlenmesek de çocuk doğduğunda onu direkt yuvaya mı versek?” “Çevre kınar.” demişler bizimkilere, “konu komşu ne der?” demişler. Doğrusu beni koruyup kollamak konusunda çok samimiymişler. Bir penisle bir vajina, doğduğum gün benim minicik kalbimin şirinliğini görmemişler.

Ay ne terbiyesizim değil mi, neler saçmıyorum annemle babamla ilgili? Baktım sevileceğim yok, bağıra basılacağım, kucakta güleceğim, uyuyacağım yok, bağışlayıverdim daha bebekken annemi de babamı da. Kendimin annesi babası olmaya karar verdim beş yaşında, kendimin ablası ve kardeşi. Evcilik oynardım tek başıma. Bütün aile bireyleri bendim. Anne, baba, abla, kardeş, hatta dayı, hala ve kuzen. Kalabalık bir aile yarattım kendi içimde. Oyunlarda düşlediğim ev tek odadan ibaretti. Küçük bir odada beni çok seven koskocaman bir aile; anne kokusuydum, baba gülüşü, kardeş sıcaklığı ve daha nice.

Renkleri öğrenmeye başladım kendi kendime. Herkesin “Yeşil” dediğine, ben “Mint yeşili” diyordum, herkesin “Mavi” dediğine, “O mavi değil, buz mavisi tamam mı?” İlkokulda öğretmenim çağırdı beni yanına bir gün, “Gülistan” dedi bluzunu göstererek, “bluzum ne renk?” “Mercan kırmızısı” dedim, “ama Venedik kırmızısı bir bluz da yakışır size.” “Mercan kırmızısını nereden biliyorsun Gülistan?” diye sordu, “Venedik kırmızısını ilk senden duydum.” “En sevdiğim renklerden biri de İran kırmızısı” dedim gülümseyerek. “On yaşındasın Gülistan” dedi, “benim bilmediğim renkleri biliyorsun!” “Ben renkler içinde kayboldum öğretmenim” dedim, “Renklerden başka kaybolacak bir yerim yok benim, renkler benim arkadaşım, canım ciğerim ve sığınağım.” “Kalbin rengarenk Gülistan” dedi, “Karbon siyahı” dedim, “Benim kalbim karbon siyahı, ama o siyahlığın içinde mandalina sarısı bile var, kimse görmüyor bunu” dedim. “Renklerinden öperim seni çocuk” dedi öğretmenim, beni usulca kalbimden öpüverdi.

Renklere tutundum ben ömrüm boyunca, tınılara, danslara. Kızılderili müzikleri dinledim ve Kızılderili burçlarına inandım. Ben 25 Ocak doğumluyum. Burcum kova değil, su samuru. Bir Kızılderili burcudur su samuru, en belirgin özelliklerinden biri de uzak ülkelere gitmeye eğilimli değildir. Ben zaten kendim uzak bir ülkeyim kendi içimde. Keşfedilmeyi bekleyen doğal güzelliklerim ve yeraltı zenginliklerim var şefkat gibi, özgürlük gibi, aşk gibi. Şefkatten öte doğal güzellik mi var ayol, aşktan öte yeraltı zenginliği mi var? Aşk niye yeraltımda saklı bilir misiniz? Eli yüzü kömür karası bir madenci sabrında ve emeğinde bulunacağı için. Aşk paklamaz hiç kimseyi. Kirletir aşk, dağıtır, bölüp parçalar. Dağılan parçalarınızı yeniden bir araya getirdiğinizde, bütün parçaların renkleri daha inceliklidir artık ve siz o incelikli renkleri duyumsarsınız kendinizde. Sizin yeşil bildiğiniz parçanız fıstık yeşilidir mesela, pembe bildiğiniz parçanız fuşya rengi, mor bildiğiniz parçanız liladır. Aşk, bedeninizin ve ruhunuzun ayrıntısıdır, aşk ayrıntılarda saklıdır. Bunu bilmek size ne kazandırır bilir misiniz? Hiçbir şeyi dümdüz görmezsiniz, dümdüz duymaz, duyumsamaz, yorumlamazsınız. Kalbinizin ve ömrünüzün renkleri daha ayrı, daha nettir. Âşıkken yüzleşirsiniz kendinizle, kendinizle yüzleştikçe bütünleşirsiniz kalbinizle. Aşkın da bir matematiği vardır ve dört işleme dayanır. Kirletme, dağıtma, netleştirme ve bütünleştirme. Döl israfı bir kadının aşk tarifi böyledir işte.

Aşçılık yaptım yıllarca. Beş yıldızlı otellerde ya da lüks restoranlarda değil elbette, esnaf lokantalarında en çok. Tabldot menülerdeki pirinç pilavının soğukluğunda geçti yıllarım. Yalnızca aşçısı değildim esnaf lokantalarının. Garsonu, bulaşıkçısı, komisi ve valesi. Valelik de yaptım. Bana bakınca penisi donundan fırlayan ustaları karşıladım kapıda, karnını doyurduktan sonra tuvalette mastürbasyon yapan şoförleri uğurladım, yemek üzerine çay içerlerken birbirlerine belden aşağı fıkralar anlatan ameleleri acı bir gülüşle seyredip, onları kasasında taşıyan kamyonetleri de yıkadım. Erinmedim hiç. Erinmedim ama üzüldüm, çok üzüldüm emekçilerin emeğin değerinden bu kadar uzak düşmelerine, can kıymetini bilmemelerine, birbirlerini ötekileştirmelerine ve en başta kendilerine duymaları gereken saygıyı yitirmelerine. Güzel insanlar da tanıdım, ama bir avuçtuk biz, ah, çok yalnızdık.

“Sen neler atlattın Gülistan, sen çok güçlüsün” diyor eş dost. Hep bu dayatılıyor biz kadınlara, güçlü olmak. Güçlü değilim oysa ben. Gözyaşım uluorta süzülür, kırılğanlığım apaçık, incitilmişliğim ayan beyandır. Güçlü olmaktan kasıt kaskatı durmaksa, ben bunu beceremedim. Yol ortasında yürüyen bir salyangozu, ezilmesin diye canım benim, avuçlarıma alıp su kenarına bıraktım bir gün ve o salyangozun benim gözlerimin ta içine bakarak kana kana su içtiğini gördüğümde kana kana ağladım. Güçlü olmak buysa, evet, güçlüyüm ben. Bu bir güç belirtisi değilse, dünyanın en zayıf kadını olayım, razıyım. Döl israfı olmamın yanı sıra, bütün salyangozların, börtü böceğin ve tabiatın annesiyim. Anaçlık doğurmak değil, sevecenliktir, içine içine bastırmaktır can bildiğini. Annelikle kutsanır ya kadınlar, ben kendimi kadınlığımla kutsadım. Bir rüzgârgülü gibi düşünüyorum kendimi, üzerime esen rüzgârların ne yönden geldiğini biliyorum ve “hoş geldiniz” diyorum melteme de, kasırgaya da. “Benim gelişim hoş olmasa da dünyaya, hoş geldiniz kırk yamalı ömrüme sevgili rüzgârlar. Beni sevseniz de incitseniz de ben kadınlığımla var olacağım” diyorum.

Dans etmek istiyorum. Yaşıma başıma bakmıyorum dans ederken. Ne zaman incitilsem, ne zaman umutlansam, ne zaman hıçkırarak ağlasam ve mutlu olsam dans ettim hep. Sesimi bilmeyenler dans edişimi gördüler, sözcüklerimi duymayanlar figürlerimi seyrettiler, kalbimi anlamayanlar, ben Roman havası oynarken de flamenko yaparken de beni alkışladılar.

Son dansıma başlamadan önce ebeme seslenmek istiyorum. Canım ebem, sana ulaşmak, sana sarılmak için ne çok mücadele ettim. Çok uzak bir şehirde, tam da emekli olacağın gün buldum seni çalıştığın hastanede. Yirmi altı yaşındaydım. Seni gösterdiler bana. “İsmimi sen koymuşsun, hem de gözlerin dolmuş bana seslenirken” dedim. “İsmin ne kızım?” diye sordun. “Gülistan” dedim. Dalıp gittin öyle. Sesin titredi konuşurken. Bir bebeğe, bir kelebeğe, bir rüzgârgülüne bakar gibi baktın bana sıcacık. “Hep ben sarıldım bebeklere gül kokulu bebeğim, rica etsem sarılır mısın bana?” dedin. “Bunun için buradayım bir tanem” dedim. Sımsıkı sarıldım sana. Ben ağladım, sen ağladın, emekliliğini kutlamak için yanı başında olan doktorlar, hemşireler, ebeler, hastabakıcılar

ağladı. “Çocuğum sarılmadı bana böyle” dedin, hatırlıyor musun? “Annem sarılmadı bana böyle.” dedim. Sana sarılırken ilk kez gül bahçesi olduğumu duyumsadım, ilk kez böylesine kendim, böylesine Gülistan’dım.

Güzel ebem benim, umarım seni incitmediği gibi beni de incitmez toprak. Seksen yaşımdayım ve yanına geleceğim yakında.

Ruhun havalansın da ruhumu sarıversin cancağızım. Eşlik eder misin bana bu dünyadaki son dansımda?

BİLİM DÜNYASINDA BU AY EKİM

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar değerli dinleyenlerimiz ve okuyanlarımız, birbirinden farklı bilimsel araştırma haberleriyle sizlerleyiz. Önce başlıklar:

İngiliz doktor, migren atağını 15 dakikada kesen ve hiçbir yan etkisi olmayan mucize yöntemi paylaştı

Bilim insanlarından devrim niteliğinde keşif: En ölümcül beyin kanserine çözüm bulundu

Nefes alan, terleyen ve titreyen" robot icat edildi

Covid-19 geçiren milyonlarca kişinin koku duyusu geri gelmedi

İngiliz doktor, migren atağını 15 dakikada kesen ve hiçbir yan etkisi olmayan mucize yöntemi paylaştı

TikTok'ta paylaştığı içerikler milyonlarca kişi tarafından izlenen **Doktor Sood**, yayınladığı güncel bir video ile dünya çapında milyonlarca kişinin İnternette arattığı "**Migrene ne iyi gelir**" sorusunun yanıtı olan **mucize bir tedavi yöntemi** paylaştı. Üstelik uygulamak için ihtiyacınız olan tek şey **sıcak su**. Bildiğiniz üzere migren, beyindeki sinirler ve kan damarlarında oluşan değişiklikler sonucu ortaya çıkan bir **baş ağrısı** tipidir. Migrenli bireylerde ataklara duyarlı olan bir sinir sistemi mevcuttur ve ataklar, dış çevredeki bazı faktörler ile tetiklenebilir. Doktor Sood'a göre, **migren hastalarının dayanabilecekleri ısıda sıcak bir suyun içinde ayaklarını bekletmeleri, hastalara uzun süreli rahatlama yaşıyor**. Deneyimli doktor bu uygulamanın sizi neden rahatlattığını ise şu şekilde açıklıyor:

Ayaklarınızı sıcak su içerisinde bekletmek, ayak bölgesindeki kan damarlarını genişletir, kanı başınızdan uzaklaştırır ve bu da migreninize neden olan kan damarları üzerindeki baskıyı hafifleterek baş ağrınızı azaltır.. Doktor Sood, paylaşımının ardından takipçilerine, bu hızlı tedavi

yöntemini deneyip denemediklerini sordu. Pek çok kişinin memnun olduğu yaptıkları yorumlardan anlaşılırken, bazı hastaların bu yöntemi uzun süredir kullandıkları öğrenildi. Yöntemi uygulayan insanlar, **ağrılarının yaklaşık 15 dakika içerisinde geçtiğini ve 4 saat kadar etkili bir rahatlama yaşadıklarını** ifade ettiler.

Bilim insanlarından devrim niteliğinde keşif: En ölümcül beyin kanserine çözüm bulundu

Bilim insanları, en agresif beyin kanseri tümörlerini tedavi etmek ve hücreleri kuantum düzeyinde değiştirmek için özel bir spreyci kullanmayı öneriyorlar. **Nottingham Üniversitesi'nde** yürütölen bu çalışma, ABD'de her yıl 10 binden fazla insanın yaşamını yitirdiğı ve oldukça ölümcül bir beyin kanseri olan **glioblastomu tedavi** etmek için benzersiz bir yaklaşım sunuyor.

Bu çalışma aynı zamanda kanserin, hücrelerin biyolojik yapılarını kuantum düzeyinde değiştirerek yok edilebileceğini gösteren ilk **"kuantum terapötik"** yaklaşım olma özelliğı taşıyor. Bilim insanları, biyo-nanoantenleri glioblastoma tümör bölgelerine püskürterek ve ardından bir elektrik alanı uygulayarak kanser hücrelerini öldürebildiklerini iddia ediyorlar.

Frankie Rawson, Nottingham Üniversitesi'nde araştırma görevlisi ve çalışmanın yazarlarından biri, bu biyo-nanoantenlere **"biyo-nanoanten"** adını verdiklerini ve bunların elektrik alanlarını biyolojik sinyallere dönüştürerek hücre işlevlerini düzenlediklerini belirtiyor. Rawson, **"Bu biyo-nanoantenler, elektrik alanını biyolojik sinyallere dönüştürerek hücre işlevlerini düzenleyerek çalışıyorlar"** diyor.

Glioblastom, tanı konulduktan sonra çoğı hastanın sekiz aydan fazla yaşamadığı ve beş yıllık sağkalım oranının sadece yüzde 6,8 olduğu oldukça ölümcül bir kanser türüdür. Bu kanserin agresif olmasının nedeni, hücrelerin çevreleyen beyin dokusuna yayılması ve tamamen çıkarılmasını neredeyse imkânsız hale getirmesidir.

Araştırmacılar, biyo-nanoantenlerin kanser hücreleri tarafından kolayca emildiğini ve bir elektrik alanı uygulandığında kanser hücrelerinin programlanmış hücre ölümünü başlattığını öne sürüyorlar. Bu süreç sırasında sadece kanser hücreleri öldürölürken, diğeri beyin hücreleri zarar görmez. Rawson, **"Kanser hücrelerindeki biyo-nanoantenlerin neden elektrik alanlarına duyarlı hale geldiğini tam olarak anlamıyoruz, ancak normal beyin hücreleri nispeten duyarsızdır"** diyor.

Bu yaklaşımın kanser tedavisinde devrim niteliğinde bir adım olabileceğini belirten Rawson, **"Bu, dünyanın ilk kuantum terapisi olabilir ve tedavi paradigmasında yeni bir dönemin başlangıcını temsil edebilir"** diyor. Çalışma, **Nature Nanotechnology** dergisinde yayımlandı.

Uzmanlar, bu çalışmanın kanser tedavisinde yeni bir perspektif sunarak gelecekteki tedavi yöntemlerine ışık tutabileceğini belirtiyor. Kuantum terapinin, kanser hücrelerini hedef alarak normal hücrelere zarar vermeden kanseri tedavi etme potansiyeline sahip olduğunu ve bu alandaki araştırmaların daha da derinleştirilmesi gerektiğini vurguluyor.

"Nefes alan, terleyen ve titreyen" robot icat edildi

Andı adı verilen ısıya duyarlı "termal manken", insanlar gibi boncuk boncuk ter damlatan gözeneklerden oluşan, 35 ayrı ayrı kontrol edilen yüzeye sahip.

ABD'li Thermetrics firması tarafından Arizona Eyalet Üniversitesi'ndeki araştırmacıların kullanımı için tasarlanan robot, aşırı sıcaklıkların insanın vücut sağlığı üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla üretildi. Independent Türkçe'nin aktardığı çalışması aşırı sıcakların insanlar üzerindeki etkilerini tespit edip ölçmeyi hedefleyen, ASU araştırma projesinin baş araştırmacısı Konrad Rykaczewski, "ANDI terliyor, ısı üretiyor, titriyor, yürüyor ve nefes alıyor" diyor.

Aşırı sıcaklarla ilgili pek çok harika çalışma olsa da pek çok eksik de var. Isının insan vücudunu nasıl etkilediğine dair çok iyi bir anlayış geliştirmeye çalışıyoruz, böylece bunu ele alacak şeyleri niceliksel olarak tasarlayabiliriz.

Araştırmacılar tarafından inşa edilen 10 terleyen robottan bazıları hâlihazırda giyim şirketleri tarafından kıyafet testlerinde kullanılıyor ancak ASU'nun androidi açık havada kullanılabilen tek robot.

Bu, aşırı sıcak ortamlarda daha önce mümkün olmayan deneyler yapılmasına ve güneş radyasyonunun etkisine ilişkin çalışmalara olanak tanıyor. ASU araştırmacıları, farklı yaş ve vücut tiplerinin yüksek sıcaklıklardan nasıl etkilendiğini anlamak amacıyla ANDI'yi bu yaz Phoenix çevresinde sıcaktan etkilenebilecek bölgelerde test etmeyi planlıyor.

Modelleme çalışmalarına liderlik eden ASU araştırma bilimcisi ve ANDI'nin baş operatörü Ankit Joshi, "Farklı vücut kitle endeksi modellerini, farklı yaş özelliklerini ve farklı sağlık sorunlarını ANDI'ye aktarabiliriz" diyor. Sonuçlar, sıcak çarpması ve sıcağa bağlı ölümlerden korunmak için serinletici giysiler ve teknolojiler gibi girişimlerin tasarlanmasında kullanılacak.

Covid-19 geçiren milyonlarca kişinin koku duyusu geri gelmedi

Healthday sitesinin haberine göre, The Laryngoscope dergisinde yayımlanan araştırma kapsamında yaklaşık 29 bin 700 yetişkinle anket yapıldı. Araştırmacılar Covid-19'u şiddetli geçirme ile tat ve koku kaybı arasında bir ilişki olduğunu buldu.

Covid-19 geçiren 20 milyondan fazla Amerikalının koku ve tat duyusunu kaybettiği ve en az yüzde 25'inin bu duyuları geri kazanamadığı belirtildi.

Ulusal Sağlık Görüşmesi Anketi'nin 2021 verilerini kullanan araştırmacılar, Covid-19 geçirmiş katılımcıların yaklaşık yüzde 60'ının koku ve yaklaşık yüzde 58'inin tat duyusu kaybı yaşadığını tespit etti.

Bu katılımcıların yüzde 24'ünün yalnızca kısmi bir iyileşme gösterdiği, yüzde 3'ten fazlasının koku alma duyusunda hiç iyileşme olmadığı tespit edildi. Tat alma duyusu kaybı yaşayanların yüzde 20'sinin bu duyularını kısmen geri kazandığı, yüzde 2'den fazlasının ise hala tat alamadığı kaydedildi.

Çalışmanın ortak yazarlarından Dr. Neil Bhattacharyya, "**Covid-19 kaynaklı koku kaybı yaşadığınızda çoğu insanın bu duyuyu geri kazandığını düşünürsünüz ancak ciddi oranda bu kayıp geri gelmiyor**" dedi.

Gelecek sayımızda buluşmak üzere umutla kalın.

12 Ekim 2023

SÖZÜM MECLİSTEN DIŞARI

Yazan: Yayla BOZTAŞ

yaylaboztas@yahoo.com

Yine erken sabahlarda yürüyüşün keyfini çıkarıyorum. Doğa kokuyor, el sallıyor, sesleniyor bana, çiçekleri, kuşları, ılık esintisi, yaprağı, toprağıyla. Henüz sokağa dökülmeyen insanlardan çok, kedi köpekleriyle.

İşte masmavi, ütülü bir deniz önümde, üzerindeki tekneler, şamandıralar, yelkenlilerle öpüşüyor. Her şey ikiz. Bir gün bu görüntüleri bulamam diye beynime, hafızama yapıştırıyorum salyasız, sümüksüz, arı, duru denizi.

Ah insanlar siz doğanın başına dertsiniz! Salyanız, sümüğünüz, balgamınız, tükenmez çöpleriniz, idrarınız, dışkınız, arıtmayı öğrenemediğiniz tüm atıklarınızla. Kazandıklarınız, hakkınız saydığınız, bedelsiz armağanlarınızı göz ardı ederek tüketin doğayı.

Yiyin; kara gözlü kuzuları, lacivert gözlü inekleri, tavukları, kazları, küçücük bildircinleri, keklikleri, uçan kaçan, kaçamayan bütün kanatlıları. Dışınızın kovuğunu doldurmayacak minicik kuşları keyifle öldürüp av spordur diyerek yiyin. Nesli tükenecek geyikleri öldürmek için ihaleye katılın, en fazla artırmayı yapıp öldürün sürmeli gözlü geyikleri. Öksüz kalan yavrularının büyümesini bekleyerek yeni avları hayal edin.

Öldürdüğünüz kekliklerin başında sırtarak, tüfeğinizle poz verip sayısal üstünlüğünüzü kanıtlayın gururla.

Kuzuları poposuna maydanoz sokuşturup çengellere asın, kızarmış domuzun ağzına elma tıktırıp şölen sofraları kurun. Şişlerde çevirin; tavukları, kuzuları. Yiyin, yutun, coşun, ormanlara yayılsın kokusu. Yağı ağzınıza bulaşsın.

Kirlettiğiniz göller, denizler, kuruttuğunuz dereler, kestiğiniz, yaktığınız ağaçlar, ormanlar, göğsünü yarıp içine zehir akıttığınız topraklar size yanıt vermiyor sanarak devam edin kıyıma.

Şimdi masmavi parlayan denizin yüzünde salyalar oluşuyor. İşte size yanıt...

Bilimsel açıklamalara göre arıtma tesisi kullanmayışın, deniz dibi için büyük bir gereklilik olan deniz hıyarının avlanmasının, insanların ürettiği bitmez kirliliğin sonucu. Bilimsel açıklamaya bile gerek yok. Her yaz sezonunda denizlerin nasıl kirletildiğine hepimiz tanık değil miyiz?

Denizhıyarının kilosu 150 dolarmış. Önemli bir yemek malzemesiymiş bazı ülkelerde. Özellikle erkek insanları ilgilendiren afrodizyak etkisi nedeniyle çok değerliymiş.

Evet, yiyin, yutun, şahlanın, çok üreyin, sizin gibi duyarsız yaratıkları salıverin dünyaya.

Avlanması yasak denizhıyarları için kota koyulduğunu, Yunanistan'ın kendi kotasına uyup bizden denizhıyarı aldığını okuyunca daha bir içim acıyor. Dünyadan parayla çöp alan biz, denizlerimizi temizleyen bir canlıyı avlayıp komşu ülkeye satıyoruz.

Umudum, sokaklarda insan diye gezinip doğanın, yaşamın varlığına saygı duymayanların da bir yerlere ihraç edilmesi. O zaman toplumun havası temizlenir belki.

Sözüm meclisten dışarı, yazdıklarım bu nitelemeleri hak edenler için, duyarlı insanlara canım feda.

ROL MODELLERİMİZ

MESLEĞİN CİNSİYETİ YOKTUR

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Otomotiv Ustası Burcu AKCAN

Şule: Umudun Kadınlarının sevgili izleyicileri. Şu an Ankara'dan sesleniyoruz size. Ama biz İzmir'deyiz. İzmir'den bir rol model bulduk. Çoğunuzun duymadığı, belki de birçoğunuzun duyduğu Burcu Usta ile birlikteyiz. Soyadı Usta değil tabii, kendisini birazdan tanıtacak. Burcu Usta'yı bulmamızın küçük bir öyküsü var. 'Kadının Güncesi' köşesini hazırlayan arkadaşımız Selvet Bayraktar Tokat, çok fazla haber okuduğu için Burcu Usta'yı keşfetmişti. Haberi bize göndermişti. Biz de aradık taradık Facebook'tan Burcu Usta'ya ulaştık. Hoş geldiniz Burcu Hanım.

Burcu: Merhabalar, hoş buldum. Ben Burcu Aşkın. 28 yaşındayım. Aslen Giresunluyum, Karadenizliyim. Doğma büyüme İzmirliyim. 21 yıldır bu işin içerisindeyim. Mesleğime 7 yaşında başladım.

Şule: Baba mesleği mi acaba?

Burcu: Ailemde otomotivci yok, tek otomotivci benim. Benim işim merakla başladı. Ufak bir bebekken, bebeklerle değil arabalarla oynayan bir çocukmuşum. 7 yaşında sanayiye atılarak şimdiye dek devam ediyorum.

Şule: 7 yaşında sanayiye nasıl atıldınız? Okul meselesi nasıl oldu?

Burcu: 7 yaşında okula da başladığım için sadece hafta sonları gidiyordum. Babamın tanıdığı vasıtasıyla sanayiye girdim. O zaman elimiz anahtar tutmuyordu. Sadece anahtarları çözmeye, arabanın çalışma prensibini öğrenmeye çalışıyordum.

Şule: Ailenizin, çevrenizin tepkileri nasıldı? Küçük yaşta oğlan çocuklarının da çalışmasına izin verilmezken, size nasıl izin verdiler?

Burcu: Biraz oğlan çocuğu gibi büyümüşüm. En büyük destekçim benim ailem. Her zaman arkamdalardı. Verdiğim kararlara hep saygı duyarlardı. Böyle bir konuyu dile getirdiğimde “İstiyorsan yap kızım, sonuna kadar senin arkandayız” demeleri benim için çok büyük bir şey oldu.

Şule: Hafta içi okul, hafta sonu tamircilik. Okulu bitirdiniz mi?

Burcu: Lise sona kadar hafta içi okul, hafta sonu tamircilik sürdü. Üniversitenin iki yıllık gece devam edilen bölümünü yazmıştım. Sabah işe, akşamları da okula gidiyordum. Bu iş burada kalmamalıydı. Otomotivde çıkabileceğim en üst raddeye çıkmalıyım. Mühendis olmalıydım. Ardından otomotiv mühendisliğini kazandım ve Denizli’ye gittim. Oraya gittiğimde bana bir sürü telefon gelmeye başladı. “Gelin bizde çalışın” dediler. Orada da aynı şekilde sabahları sanayide çalışıyordum ve akşamları okula gidiyordum.

Şule: Gittiğiniz iki yıllık okul hangi bölümdü?

Burcu: Hayatım hep otomotiv, lisede de iki yıllık okulda da otomotiv okudum.

Şule: Şu anda kendi işinizde mi çalışıyorsunuz? Bu süreç nasıl oldu?

Burcu: Bir serviste çalışıyordum, ustalık yapıyordum. Ben bu işi becerebiliyorsam, kendime çalışmalıyım diye düşündüm. Mart ayından beri kendi dükkanımı işletiyorum.

Şule: Halktan nasıl tepkiler alıyorsunuz? Daha çok kadınlar mı başvuruyor size? Erkekler önyargıyla yaklaşıyorlar mı?

Burcu: O tabuları yıktığımı düşünüyorum. Hiç tanımadığım insanlar bile “Benim arabamı Burcu Usta yaptı. Sen de git bir göster.” Diyorlar. “Gerçekten kadın usta mı yaptı?” diye çok şaşırarak gelenler var. Resim çekenler, benimle resim çekenler, imza isteyenler var. Bu çok güzel

bir şey. Bazıları da “Sen kadınsın, nasıl yapacaksın?” diyor, iş bittikten sonra da “Vallahi helal olsun size.” diyen de çok fazla.

Şule: Medeni durumunuz ne acaba?

Burcu: Bekarım.

Şule: Bundan sonraki hayaliniz nedir?

Burcu: Ben her zaman önüme bir hedef koyarım. Bundan önceki hedefim; dükkân açmaktı. Şimdiki hedefimse, bu mesleğe gönül vermek isteyen kadınları alıp yanımda çalıştırmak. Kadın ustalar yetiştirmek hedefim.

Şule: Dükkanınızda çalışan kadın işçi var mı, yoksa hep erkekler mi çalışıyor?

Burcu: Dükkânda tek çalışan benim. Yanıma hiçbir eleman almadım. İşlere bir şekilde yetişmeye çalışıyorum. Alırsam da kadın almayı düşünüyorum.

Şule: Hayaliniz varsa mutlaka araştırmışsınızdır. Çevrenizde bu işe ilgi duyan kadınlar var mı?

Burcu: Merak eden çok fazla ama kafasında ‘Yapabilir miyim, ailem ne düşünür’ şeklinde soru işaretleri olanlar var. Ben onlara, “Yapabilirsiniz. Yeter ki isteyin. Yapamayacağınız bir şey yok, neden yapamayacaksınız?” diye tavsiye veriyorum.

Şule: Bu konuda KOSKEB.’den işi öğretmeyle, usta yetiştirmeyle ilgili projeler de alabilirsiniz. Böyle bir imkân da var elinizde. Otomotiv işini hiç bilmemekle birlikte, bana çok ağır bir işmiş gibi geliyor. Ağır kaldırma gerekiyor mu mesela?

Burcu: Eskiden lifler yoktu, şimdi lifler, şanzıman krikoları var. Bunlar gücü biraz hafifletiyor. Eskiden şaftı sökerken anahtarla söküyorduk, tabanca yoktu. Şimdi artık hava vasıtasıyla tabancayı sıkıp sökebiliyorsun. Tabii ki güç gerektiren bir iş.

Şule: Sizi toplumsal cinsiyet rollerinin etkisinde kalarak yetiştirmediklerine göre yeterince fiziksel gücünüz de vardır o zaman. Size gelmek isteyenler için yerinizi de tarif edebilir misiniz?

Burcu: Konak İlçesinin Gültepe Semtı var. Yerim Gültepe Çobançeşme’de.

Şule: Otomotiv dışında ilgi alanlarınız neler acaba? İzleyicilerimiz sizi tanısınlar.

Burcu: Sporumu yapıyorum, gezmelerimi aksatmıyorum. Bol bol araç yarışlarına gidiyorum. Vakit buldukça bunları yapmaya çalışıyorum.

Şule: Çalışma saatleriniz nasıl? Yoğun bir çalışma temposu olmalı.

Burcu: 8 buçukta dükkânı açıyorum. Saatler değişiyor. Bazen 18’de, 19’da kapatıyorum. Gece 12’ye kadar çalıştığım oluyor. O biraz işin akışına ve işi yetiştirmeye bağlı. Akülü arabalar, bir an önce bitirilip verilmesi gereken arabalar oluyor. Maksimum kepenkleri çekip gece 12’de kapatıyorum.

Şule: Arabalar konusunda bir tercihiniz var mı? “Şu arabaları daha iyi tamir ederim, ilgi alanım onlar.” dedğiniz.

Burcu: Ben karışıkçıyım. Bütün arabaları tamir ediyorum. Bir marka üzerinden ilerlemiyorum. Tüm arabalara, tüm markalara bakıyorum.

Şule: Garanti veriyor musunuz?

Burcu: Tabii ki her zaman. Müşterilerime, yaptığım işin arkasında olduğumu kendilerine bizzat belirtirim.

Şule: Zaten kadınlar inandıkları konularda ayrıntılara takılırlar. Çok tamirci var, birine götürüyorlar o başka bir arıza söylüyor, başkasına götürüyorlar, o başka söylüyor. O yüzden de güvenilir iş yapmak önemli.

Burcu: Kesinlikle, kesinlikle.

Şule: Birçok söyleşiye katılmışsınızdır. Dergimizi izleyen kadınlar, erkekler var. Yine de iletmek istediğiniz bir mesaj varsa, onu da alalım. Bu arada çok heyecanlandım, çok güzel bir şey bu.

Burcu: Her zaman şunun tarafındayım. Mesleğin hiçbir zaman cinsiyeti yoktur, ustası vardır. Bir insan, bir kadın hangi işi yapmak istiyorsa, yapmalı. Hiçbir şeyden korkmamalı ve cesaret etmeli. En önemlisi bu. Korkmasınlar, yılmasınlar, hep birlikte el ele verelim. Sanayide, bu meslekte erkek egemen tabusunu yıkalım.

Şule: Dergi ekibi olarak yolumuz düştüğünde sizi ziyaret etmek isteriz. Bu kadar yoğun işlerinizin arasında bize zaman ayırarak katıldığınız için teşekkür ederiz.

Burcu: Ben teşekkür ederim, çok memnun oldum.

Şule: Bu meslekte kadınların az oluşu, daha çok engellenmelerden kaynaklanıyor. Birçok kadın kız meslek lisesine gidiyor. Torna tesviye bölümüne gitmek istediklerinde, çeşitli engellerle karşılaşıyorlar. Ailenizin engel olmaması sizin için de bir şans olmuş. Aynı zamanda büyük bir ilde olmak da bir avantajdır diye düşünüyorum. İzmir gibi bir ilde değil de daha küçük bir ilde olsaydınız acaba durum farklı olur muydu?

Burcu: Bence bu kişinin kendisiyle alakalı bir durum. Bu, insanın yaşadığı ille değil de insanın kendine olan özgüveniyle, yapabilmesiyle, kendi karakteriyle ilgili.

Şule: Kadın örgütleriyle bir iletişiminiz var mı?

Burcu: Hayır yok.

Şule: Sevgili Umudun Kadınları izleyicilerimiz. Gerçekten çok değişik bir konuda sohbet ettik. Umarız başka bir kadın arkadaşımız rol model olmak ister. Burcu Hanım bu konuda eğitimler vermek istiyor. Burcu Hanım’a ulaşmak isteyenler olursa, biz de yönlendirebiliriz.

15 Eylül 2023

https://burcu-usta.business.site/?utm_source=gmb&utm_medium=referral

İnstagram: brcuaskn

BİR KİTAP SÖYLEŞİSİNDEN İZLENİMLER

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Bir arkadaşımınla sözleşerek Dördüncü Bornova Kitap Günlerinin çalışmalarından biri olan iki kitap söyleşisine katıldık. Çocuk kitaplarıyla ilgili söyleşide üç konuşmacı yer alıyordu. Saime Bircan Sak ve Gülümsün Gümüş, Bilge Arı ve Devedikeni, Dostluğun Gücü, Sevginin Kokusu gibi çocuk kitaplarının yazarı olan Filiz Gülmez’e kitaplarıyla ilgili sorular sorarak söyleşi ortamının daha hareketli ve sıcak olmasını sağlamış oldular. Filiz Gülmez, emekli Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni. Çocuk kitaplarının dışında büyükler için öykü ve deneme kitapları bulunuyor. Gülümsün Gümüş’e gelince: İngilizce öğretmeni, aynı zamanda turizm rehberi. Bu turistik gezilerde, çocuklara çevreyi drama yaparak farklı bir yöntemle tanıtıyormuş. Bunu öğrendiğimde gerçekten de çok ilginç gelmişti bana.

Saime Bircan Sak’sa yazar kimliğinden gelen deneyimliliğiyle, güçlü gözlemciliğiyle izleyici çocuklara çarpıcı sorular soruyor, onları söyleşiye doğrudan katmaya çalışıyordu.

Gülümsün Gümüş bu kitaplarla ilgili bazı okullardaki çocuklarla, öğrencilerle görüşerek bu çocuklardan yazara sormak üzere birtakım sorular derlemişti. Sonra da bu konuşmacı derlemiş olduğu bu soruları söyleşinin başlamasıyla da yazara aktararak, soruların yanıtlarını istemişti. Örneğin, çocukların sorularından biri de bu papatyalarla ilgiliydi. ‘Koca gözlü papatyalar’ gibi bir tümcesi üzerine: “Bu ne demek; papatyanın gözleri olur mu?” diye sorular soruluyordu. Oysa yazar, büyük papatyalardan söz ediyor, bu çiçekleri bir bakıma kişileştiriyordu. Açıklamaları bu yöndeydi. Dostluğun Gücü adlı kitapla ilgili söyledikleriyse şunlardı: “Sait Faik ‘Her şey sevgiyle başlar’ demiş. Yalnız insan ilişkilerinde değil doğayla insan arasında da sevginin önemli olduğuna inanıyorum. Hayvanlarla da bitkilerle de sevgiye, dostluğa dayalı bir iletişim kurulabileceğine inanıyorum. İşte öykülerimde bunun önemini, güzelliğini ve ne kadar insanca olduğunu çocuklara sezdirmek istedim.”

2.Öykü kitabı Dostluğun Gücü, Moğolistan’da geçiyor, Albino deve ve albino çocuk ilginç. Merak edilenlerden de biri buydu. Yazar Dostluğun Gücü adlı bu öyküde de yine ötekileştirmeye

dikkat çekiyordu. “Devenin iyileştirilmesi müzik aracılığıyla oluyor. Benim buluşum değil. Ama bu konuyu çok araştırdım. Moğolistan’da ineklerini sağarken, çift sürerken hep şarkı söylerlermiş.”

3. kitap Sevginin Kokusu, ağaç katliamının yapıldığı günümüzde çocuklara bir uyarı niteliğindeydi. Bir de cep telefonlarının baz istasyonlarının hayvanlara, doğaya vermiş olduğu zarara dikkat çekmek istiyordu bana göre.

Yazarın bir başka öyküsündeysen, bir balarısıyla devedikenini anlatılıyordu. Bu öyküde yazar, ötekileştirmeye vurgu yaparak bunun yanlışlığını çocuklara da yansıtmak istediğini söylüyordu. Başka bir soruya öykülerin doğuş nedenleriyle ilgiliydi. Balarısıyla devedikenini konu eden öykünün nedeni sorulduğu zaman yazar: Bir öykü yazmak vardı aklımda bir gün otobüsle Aydın’a giderken yol kenarında çiçekler, deve dikenleri vardı, çiçeklerin üstlerinde de arılar geziyordu. O görüntü yazmak istediğim öykü için mekân ve öykünün karakterleri oldu. Doğayı gözlemlemeyi severim, yazlığımızın bahçesinde asmamız var. Önceki yıllarda üzümler olgunlaşmaya başlayınca asmaya arılar doluşurdu. Son yıllarda arıların azaldığını gözlüyordum, bu beni çok üzüyor ve düşündürüyordu. Bu nedenle bir çocuk öyküsü yazmak ve çocuklarla paylaşmak istedim. İşte Bilge Arı ve Deve Dikenini kitabımı bu nedenle yazdım.

Bu sözleri işitince ben de aynı üzüntüyü yaşayarak nedenlerini düşünmeden edemedim.

Yazar Filiz Gülmez, devedikeninin özellikleriyle ilgili şunları söyledi: Antik Yunan ve Mısır medeniyetlerine kadar köklü bir geçmişe sahip olan deve dikenini, her çağda insanlığın en çok faydalandığı bitkiler arasında yer almayı başarmıştır. Dikenli olmasına rağmen papatya ailesi içinde kabul edilen bu bitki, Temmuz ve Ağustos aylarında çiçek açar.

Yazar ayrıca, çocuk kitaplarının içeriğinde öğüt olmaması gerektiğini de vurguluyordu. Bu yazıların yalın dille, güzel olana yönlendirme yoluyla, öğretici olmadan, ifade edilmesi gerektiğini belirtiyordu.

Söyleşinin bir yerinde ‘Sevginin Kokusu’ adlı kitabı konuşurken söz ağaçların kesilmesine gelince, bir konuşmacı, izleyici çocuklara: “Ağaçlar kesilmeli midir?” diye sordu. Bunun üzerine çocuklardan biri, “Gelişmemiz için kitaplara gerek vardır ve kâğıt elde etmek için ağaçlar kesilmelidir.” dedi. Oysa vücudumuzun gelişmesi için de ağaçlardan elde edilen besine gereksinimimiz var. Ne var ki bu kaynaklarımız gün geçtikçe ağaçların kesilmesiyle azaltılıyor. Dahası, kesmek şöyle dursun; ormanlık alanlar yakılıyor, tarlalar yok ediliyor, tarım ve hayvancılık bitiriliyor. Hey tanrım, söyleşiden nerelere geldim ben. O an aklıma bunlar geldi ve çocuklara bunlardan söz etmek istedim. Gelgelelim o yaştaki çocuklara bunların ne kadarını anlatabilirdim ya da orası bunları anlatmak için doğru bir ortam mıydı?

Katılmış olduğumuz ikinci söyleşiyse Buket Başaran Akkaya’nın moderatörlüğünde, konuklar Salih Öztürk ve Nihal Ulusoy’la gerçekleşti.

Seçkiler dışında, 11 öyküden oluşan ‘Görünmez Bağlar’ Nihal Ulusoy’un ilk kitabıydı. Okurken öykülerin bir bütünlük içinde olduğu hissediliyor, yazar okura yaşanmışlıklarından bolca beslendiğini, hiçbir kaygı duymadan duyumsatıyordu.

Acıyı, sıkıntıyı, çaresizliği öykülerinde, belleğinde kalanlarla yüreğinden akanları harmanlayıp sakince, abartıya kaçmadan aktarıyor.

Çocuk gelinler, kadının kadına zulmü, erkek kadın ayrımı gibi konular çokça işleniyor.

İkinci söyleşide aynı zamanda şair de olan bir yazar tanıtılıyordu.

1960 yılında Batman’da doğan Salih Öztürk, Bingöl, Elazığ, Bergama ve İzmir’de öğretmenlik yaptı. Çok okuyan biri olmasına karşın ilk kitabını elli yaşında çıkardı. Şiir, anlatı, günlük, seyahatname, öykü roman tiyatrosu alanlarında yazdı. ‘İçgöç’ son şiir kitabıyla şiir yazmaya veda etti. Salih Öztürk’ün başlıca eserleri; Şimdi Bir Martı Çıksa (şiir), Çılgıktan Düşmüş (şiir), Ben Barok ve Diğerleri (anlatı), Ben Barok ve Öbürsüleri (anlatı), F Hanım Nasılsınız? (Şiir), Senden Başka Yar Yok (Şiir), Çıt (Şiir), Çalılıkta İki Gül (Şiir), Ben Kedim Fare Melek ve Dünya (Roman) ve İçgöç olarak sayılabilir.

İçgöç Mart 2023 de Kekeme yayınlarından çıkıp okuyucuya ulaşmıştır.

Salih Öztürk’ün şiir kitabı, Hayat, aşk ve yol olmak üzere üç bölümden oluşuyor.

Daha ilginç yazılarda görüşmek umuduyla mutlu olun, mutlu kalın sevgili takipçilerimiz.

ARI KOVANI

KADINLAR TOPLUMUN ANA MİMARİ

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Avukat Sevgi MART GÖCEN

Şule: Sevgili Umudun Kadınları İzleyicilerimiz, ‘Arı Kovanı’ köşemizin bu ayki konğu, Avukat Sevgi Mart Göcen. Hoş geldin Sevgi.

Sevgi: Hoş buldum, teşekkür ediyorum.

Şule: Sevgi’nin pek çok şapkası var. Kendisinden dinleyelim, kendisini tanıtarak başlasın bakalım.

Sevgi: Ben Avukat Sevgi Mart Göcen. Denizli Barosu Engelli Hakları Komisyonu Başkanlığını ve Türkiye Barolar Birliği Engelli Komisyonu üyeliğini yürütüyorum. Aynı zamanda Eşit Erişilebilir Engelsiz Hayat (EEEH) dergide yazarlık yapıyorum. Engelsiz Erişim, EGED ve

Altınokta Körler Derneği üyesiyim. Aktivizm çalışmalarım bunlar. Özel hayatımla ilgili de bir eşim, anneyim.

Şule: Sanırım doğuştan görme engellisin, o süreci de biraz paylaşabilir misin?

Sevgi: Doğuştan görme engelliyim. Sekiz buçuk yaşında okula başlayabildim. Körler okuluna hiç gitmedim. Kaynaştırma eğitimiyle devam ettim. İlkokulu üç buçuk yılda tamamladım çünkü zaten eğitim mücadeleleri yüzünden biraz geç başlamıştım. 2. Sınıfın 2. Döneminden başladım. Yabancı dil ağırlıklı lise, yüksek lisans, avukatlık staj ve şu an meslekte 19. yılım.

Şule: Kısa bir özet yaptın ama bizim seni hemen bırakmaya niyetimiz yok. Kaynaştırma eğitim sürecini, kabartma yazı bilip bilmediğini, bunları öğrenmek isteriz.

Sevgi: Aslen Konyalıyım. Benim dönemimde orada körler okulu yoktu. Babam ve dayım yaptıkları araştırmada, anayasa hükümleri gereği herkesin her yerde eşit eğitim hakkı olduğu bilgisine ulaşmışlardı. Yine Milli Eğitim Temel Kanunu'nda da buna ilişkin hükümler vardı. Dolayısıyla bizimkiler kaynaştırma eğitimi almam konusunda birleştiler. Tabii ki kabartma yazıyı da öğrenmem gerekiyordu. Bir körün hayatında, kabartma yazı olmazsa olmazlarından biridir. Babam, Konya'da yaşayan kör bir avukat abimizden kabartma yazıyı öğrendi. İzmir'deki Âşık Veysel Körler Okulundan birkaç kaynak istedi. Bana okuma yazmayı kabartma yazıyla öğretti. Daha sonra Latin harflerini de tanıttı. Temelim kabartma yazıyla oldu. Fişleri de kabartma yazıyla öğretti. Okul mücadelesi verilirken, evde kabartma yazıyı öğrenmişim. Kaynaştırmanın hem olumsuz hem olumlu birçok yönü var. Derinlere girmemi ister misin?

Şule: Şimdiki aileler neredeyse yarı öğretmen gibiler. Hele engelli bir çocuk için baban da harika bir iş yapmış. Kaynaştırmaya kısaca değinirsen iyi olur.

Sevgi: Olumlu yönü; sizden farklı olan insanlarla bir aradasınız ve bu davranışlarınızı nasıl şekillendireceğinizi gösteriyor. Yaptığınız bir şeyi onların gördüğü bilinci oluyor sizde. Onların nasıl davrandıklarını izleme şansınız oluyor. Gittiğim okulda erişilebilirlik anlamında hiçbir uygulama yoktu. Bu nedenle kendi çözümlerinizi bulmada yaratıcılığa teşvik ediyor. “Ne yapabilirim, nasıl öğrenebilirim?” konularını deneyimliyorsunuz. Zihinsel haritalama geliyor. Sınıfınız değişiyor. İş atölyesine, deney laboratuvarına gidiyorsunuz. Buralarda hiçbir yönlendirici olmadığı için kendinizin bulması gerekiyor. Problem çözme becerisini geliştiriyor. Aynı zamanda bunlar olumsuz olarak yansıyor. Sizin gibi hiç kimse yok. Öğretmen ders anlatırken, körler okullarındaki gibi davranmıyor. Çünkü burada herkes gören. Bunları anlamakta zaman zaman zorluk çekiyordum. Ailemin bu noktada çok desteği oluyordu. Geometride, ilkokulda üçgen, daire ve kareyi anlatıyorlar. Sonuçta bu şekillerin kafanızda canlanması, bunun ne anlama geldiğinin netleşmesi için elinizde bir verinin olması gerekiyor. Zaten çok soyut kavramlar. Elime bunları alıp okulda inceleyebileceğim bir materyal, harita, kabartma kitap yoktu. Bunlar da zorluklarıydı.

Şule: Baban ve annen ne iş yapıyor?

Sevgi: Babam, emekli kimya mühendisi. Annem ev hanımı.

Şule: Hukuk mesleğine atılma hikâyeni paylaşabilir misin?

Sevgi: Üniversite sınavına çalışırken, kafamda psikoloji ve hukuk olarak iki alan vardı. Psikoloji okumayı çok istiyordum. Bir tık daha ön plandaydı. Puanım geldiğinde, hukukun puanı daha yüksek olduğu için üste yazmamı önerdiler. Hukuk olursa olacaktı, olmazsa psikolojiye girecektim. Hukuk geldi ve hukuku seçmiş oldum.

Şule: Hukukçu olmaktan memnun musun?

Sevgi: İnsan hakları, hak temellilik, engelli hakları, hakkın süjesi olmak gibi kavramlara daha yakın ve eğitim hayatında bunların içinde olduğum için tabii ki memnunum. Ama psikoloji okumayı da isterdim.

Şule: Psikoloji alanında da şu an değişik okumalar yapıyor musun ilgi alanın olduğu için?

Sevgi: Evet, sürekli yapıyorum.

Şule: Kamudaki avukatlığa EKPSS aracılığıyla mı girdin?

Sevgi: Hayır KPSS ile girdim. Engelli sınavına girmedim. Memuriyete 2007’de başladım. EKPSS uygulaması yeni başlamış olabilir. Kamu avukatı kadrosunda KPSS uygulaması vardı. Buradan aldığım puanla yerleştim.

Şule: Kamuda çalışıyorsun ama daha çok hangi davaları tercih ediyorsun? Psikologlar, avukatlar bazı alanlara daha çok ilgi duyarlar ya.

Sevgi: İdare hukukunu ve ceza hukukunu çok seviyorum. Yüksek lisans alanım, tamamen özel hukuk alanıydı, ticaret hukukuydu. Sermaye piyasası hukuku, daha çok hisse senedi ve yatırım fonlarının halka arzıyla ilgili. Şu an çalıştığım kurumda en yoğun dosya grubu idare hukuku olmasına rağmen ben yürütüyorum. Onlarla uğraşmak daha çok hoşuma gidiyor. Çünkü yazılı yargılamaya tabi ve dilekçeleri makale şeklinde yazmamız gerekiyor. Yazı yazmayı da seviyorum. O yüzden de bana çok cazip geliyor.

Şule: Bağımsız hareketi nasıl öğrendin?

Sevgi: Çocukken biraz cesur biriydim. Baston kullanmadım. Çevremde hiç kör yoktu. Ailemin de kör birinin baston kullandığını gördükleri deneyimleri yoktu. Beyaz bastonun hayatımda olması gerektiğini bilmiyorduk. Elimde baston olmadan, zihinsel haritalamayla her yere gidiyordum. Kaldırımları ezberliyordum. Anneannemin evi bize yaklaşık 1 km mesafedeydi. Tek başıma gidiyordum. Okula kardeşimle birlikte gidiyordum ama o daha çok arkadaşlarıyla oynadığı için yine tek başıma gidiyordum. Ortaokul ve liseye geldiğimde, bazı öğretmenlerim, “Körler beyaz baston kullanıyorlar. Bu işine yarayabilir.” dediler. O zaman bir beyaz baston edindim. Dayım hediye etmişti. Fransa’dan getirmişti. Çok teknik olmasa da işimi çok kolaylaştırdığını gördüm.

Onun nasıl kullanılacağı, nasıl hareket ettirileceği noktasında teknik bir hâkimiyetim yoktu. Orada bir direğin olduğunu biliyorum ama ona ne kadar yaklaştığımı, ne kadar uzakta olduğumu, kaldırımın nerece biteceğinin referanslarını alabileceğimi gördüm. Aktif olarak lise sonda kullanmaya başladım. Ama üniversitede ve özellikle de yüksek lisans döneminde beyaz baston artık ayrılmaz bir parçam haline geldi. Halen de öyle, onsuz bir hayat düşünemiyorum.

Şule: Ailen de destekleyici bir aile olduğu için bu konuda sorun yaşamamışsın.

Sevgi: Yok, hiç yaşamadım. Aksine onlar baston hediye geldikten sonra sürekli desteklediler. Annemin, annelikten kaynaklı bazı korkuları vardı. Düşmemden, başımı çarpmamdan korktu. Çarptım da düştüm de bunlar hayatın olağan akışı. Hepimizin başına geliyor. Bir dönem biraz teknik öğreneyim, doğru baston kullanayım diye Ankara Yenimahalle'deki Rehabilitasyon Merkezinde sadece bağımsız hareket dersine gitmiştim. Oradakilerle konuştum ve diğer konularda desteğe ihtiyacımın olmadığını söyledim. Merdiven inerken, nasıl tutarsak daha iyi olur, dar alanda nasıl kullanılır, kaldırım kenarı nasıl takip edilir gibi teknik bilgiler öğrendim.

Şule: Orada bir süre kaldın mı?

Sevgi: Her gün gündüz iki saat gidiyordum. Beni bağımsız hareket çalıştırıyorlardı.

Şule: Geçici olarak Ankara'da mı kaldın?

Sevgi: 2006-2011 yılları arasında Ankara'da yaşadım. İlk iş yerim de oradaydı. Yüksek lisansım bittikten sonra 2006'da, işe başlamadan önce oluşan boş dönemde bağımsız hareketi geliştirmek üzere gitmiştim.

Şule: Engellilik alanına nasıl girdin?

Sevgi: Bazı şeylerin ters gitmesiyle ilgili bireysel çaba gösteriyordum. Özellikle hukukçu olduktan sonra bir şeyler yapmam gerektiğini anladım. Açıkçası örgütlenmiş yapılara uzak duruyordum. Bulunduğum şehirde biraz gözlem yaptım. Bu tür örgütlerin amacına hizmet etmedikleri noktasındaydım. Daha sonra 2016'da EEEH. Dergi ekibiyle tanıştım. Onların benim kafamda insanlar olduğunu, sadece engelli haklarıyla ilgili mücadele ettiklerini, başka kaygılarının olmadığını gözlemledikten sonra aktif çalışmaya başladım.

Şule: Dergiyi hiç bırakmadın. Yazma deneyimin bu dergiyle mi, yoksa daha önce yazma deneyimlerin var mıydı?

Sevgi: Daha önce engelli hakları alanında değil ama Konya Barosunun dergisinde hukuki makaleler yazıyordum. Serbest yazım tekniği kullanmıyordum. Daha çok araştırmaya dayalı hukuki bilgiler içeren yazılar yazıyordum. Bu tarz, serbest yazmaya 2016'da EEEH. Dergiyle başladım.

Şule: Dergimizde de bir yazın yayımlanmıştı. Sana kapımız hala açık. Kadın alanına girmen, bu konudaki duyarlılığın nasıl gelişti?

Sevgi: Kadın alanı, engellilik alanından daha önce gelişti. Fakültede 2. sınıftayken, Türk Hukuk Tarihi hocamız vardı. Gerçek kadın hakları savunucusu olduğunu düşündüğüm bir hocaydı o. Bizi çok motive ediyordu. Derslerden sonra kadın haklarına nasıl değinilmesi gerektiği, hangi kadınlara ulaşılması, bunda nasıl başarılı olabileceğimiz gibi konulara kafa yoruyorduk. Hocamız, “Şehirdeki kadına nasılsa dokunursun, önemli olan kırsaldaki kadına dokunmak, bilinçlendirmek, uyandırmak.” derdi. Kadın alanındaki çalışmalarımız fakültede başladı. Sınıf arkadaşlarımla köylere ufak tefek ziyaretler düzenliyorduk. Onları bilinçlendirmeye çalışıyorduk. Kendi köyüme gittiğim zaman, oradaki kadınları bilinçlendirmeye çalışıyordum. “Bunu yapmak zorunda değilsiniz. Bu sizin hakkınız.” diyordum. Kocasından şiddet görüp benden fikir almak isteyen kadınlar oluyordu. Onlara yardım ediyordum. Hatta serbest avukatlık yaptığım dönemde destek olabilmek için birkaç kadının dava dosyalarını alıp incelemiştım. Daha sonra okumalar, araştırmalar yaparak, baronun kadın komisyonlarında çalışarak sürece dâhil oldum. 2003’e dayanan çalışmalar bunlar.

Şule: Söylediğin bir cümle dikkatimi çekti. Hocanın gerçek kadın bakış açısının olduğunu söyledin. Bunun üzerinde duralım istiyorum. İnsanların kadın haklarını savunurken, gerçek anlamda içselleştirmediklerinden mi söz ediyorsun? Tam olarak ne demek istediğini biraz açabilir misin?

Sevgi: Gerçekten içselleştirmediklerini düşünüyorum. Kendi konfor alanında bunu savunmak çok kolaydır. Ben hukukçuyum, evim düzenli, eşimden şiddet görmüyorum. Ekonomik özgürlüğüm var. Kadınlar ezilmesin, gösteri, basın açıklaması yapalım, yürüyüşler düzenleyelim. Maalesef çok acı bir durum bu, gördüğüm birçok kadın bunu popülarizmin aracı olarak kullanıyor. Özellikle bunu yapan meslektaşlarım var. Kadın alanı çok popüler bir alan. Burada adımızı duyuralım, tanınalım. Bir nevi üstü kapalı reklam gibi görüyorlar bunu. Kendi konfor alanlarından çıkmadan bunu yapmaya çalışıyorlar. Dokunmaya çalıştığınız kadın, gerçekten çok önemli. Denizli merkezde yaşayan, hayatını düzenli bir şekilde yürütebilen, bilgiye erişim olanağı olan, haklarını az çok bilen kadınların haklarını savunmak değil kadın hakları savunuculuğu. Gerçek kadın hakları savunuculuğu örneğin, Denizli’nin Çameli İlçesinin X köyündeki ya da Elazığ, Iğdır, Ankara, neresi olursa olsun hiç fark etmez, ücra köşelerdeki hiçbir şeyden haberi olmayan birisine de dokunabildiğimiz zaman, seslerini duyuramayan kadınların sesi olduğumuzda içselleştirmişiz ve kadın mücadelesinde gerçek başarıya ulaşmışız demektir. O dönem hocamızla adını bile hiç duymadığım köylerdeki kadınlara gidip onların sorunlarını dinledik, onlarla konuştuk, sorunlarına çözüm önerileri bulmaya çalıştık. Gerçekten şiddetten, kötü muameleden kurtardığımız bir sürü kadın oldu. Çocuğunu göremeyen bir sürü kadını çocuklarıyla buluşturduk. Gerçek mücadele o gibi geliyor bana.

Şule: Söz içselleştirmeden açılmışken, senin bir evlilik yaşantın, çocuğun var. Annelik, çalışma hayatı, kadınlık, bunların üçü bir araya gelince, bazen sadece toplumsal cinsiyet rollerinin dayattığı işlerin içinde kendimizi buluveriyoruz. Bu süreci kendi adına nasıl değerlendiriyorsun?

Sevgi: Evet, çoğunlukla toplumsal normların, o cinsiyet algısının dayattığı süreçte buluyoruz kendimizi. Kendim için %60'lardayım diyebilirim. Eşim tamamen o kalıplara bağlı bir insan değil. 'Temizliği, ütüyü, çamaşır yıkamayı kadın yapar' zihniyetinde değil. Ama ailesinde toplumsal cinsiyet algısı aşılanarak büyütülmüş. Annesi belki kodlama yapmamış ama ondan bir iş yapmasını beklememiş. O yüzden eli çok yatkın değil ama elinden geldiğince destek olmaya çalışıyor. İşlerin %40'ı onda.

Şule: Çocuk bakımında engellilikle doğrudan ilgili konular var. Çocuğunu rahatlıkla çocuk arabasıyla gezdirdiğini biliyorum. Bu tür uygulamaları yaparken, arkadaşlarımıza bazı önerilerin var mı? Çocuklarını, baston kullanarak çocuk arabasına bindirmeye cesaret edemeyenlerdendim.

Sevgi: Şu an üretilen arabaların daha konforlu hazırlanması, daha ergonomik olması gibi faktörler etkili olabilir. Oğlum ilk doğduğunda 'Travel Sistem' denen bir bebek arabası kullanıyorduk. Onun bir tutma sapı vardı. Bu sap bebeğin hem ön hem de arka tarafına yönlendirilebilen bir sistemdi. Ben öyle bir arabayı tercih etmiştim. Bir elimde bastonum oluyordu. Diğer elimde bebek arabasının tutma sapından çekerek rahat bir şekilde arkamdan bebek arabasını götürüyordum. Ayrı ayrı iki tane sap değil de uzunca bir bar vardı. Sonra da bir kabin boy araba edindik. Araba çok hafifti. Kabin boylarda sap sistemi yok. Arabanın tekerleri çok kolay hareket ettirilebiliyordu. Buna dikkat edebilirler. Travel sistemini çocuk bir buçuk yaşına gelene kadar kullanabilirler. Oğlumda bir yaşındayken, sığamadığı ve rahat edemediği için bırakmak zorunda kalmıştık. Kabin arabayı yanımda tutarak arkasından sürüklüyordum. Bir elimde bastonla hem kendi önümü hem de bebek arabasının önünü kontrol ederek götürüyordum. AVM gibi çok kalabalık yerlere gideceksem de kanguru kullanıyordum. İnanılmaz rahat ve kullanışlı. Kanguruyu tavsiye ederim.

Şule: Bu konuyu daha ayrıntılı konuşmaya kalksak farklı bir söyleşi konusu olur.

Sevgi: Kesinlikle.

Şule: Engelli, kadın gibi pek çok kimliğiyle bundan sonraki hayallerin neler?

Sevgi: Asıl bu bir söyleşi konusu olur. Alanda mücadele eden herkesin birtakım kişisel çıkarlarını, geçmişe dayalı kişilerle olan sorunlarını bırakıp hangi alan olursa olsun, gerçekten tek yumruk olup bu mücadeleyi içselleştirmeyi, omuzlamayı hayal ediyorum. Bir fikir ortaya atıldığında, körler olarak kendi aramızdaki ayrımları, eski didişmeleri bırakalım. Körlerin mücadelesinde, sağırklar, otistikler de gelsin. Onlar bir hak için mücadele ettiklerinde, biz de onların yanında olalım. Böyle bütünleşerek bir mücadele hayal ediyorum. Engellilik alanında bizi yıpratın

şey, herkesin kendi kulvarında mücadele etmesi. Kadın hakları noktasında hem engelli hem engeli bulunmayan kadınlar açısından daha insan erkeklerle birlikte olabileceğimiz, daha insan erkeklerin yetiştirildiği bir toplum hayal ediyorum. Karşıındakini insan olarak görüp “Artık kadın haklarıyla uğraşmamıza gerek yok, şiddet yok, erkekler kadınları insan olarak görüyorlar.” dediğimiz böyle düzgün bir toplum hayal ediyorum. Bu hayallerimin çok imkânsız olduğunu da biliyorum tabii.

Şule: Kişisel hayalini de alalım, madem hepsini sorduk.

Sevgi: Oğlum da görme engelli. Muhtemelen az gören bir çocuk olacak. Şu an uğraştığımız bir sürü sorun var. Bu sorunların çözülüp oğlum benim yaşına geldiğinde, “Hayat ne kadar kolay. Kitaplara erişebiliyorum. Filmleri, dizileri herkesle aynı anda izleyebiliyorum. Bir yere gittiğimde kimse benden şahit imzasını istemiyor. Yollarda rahat yürüyebiliyorum. Tabelaları rahat okuyabiliyorum” diyeceği bir dünya istiyorum.

Şule: Birçok anne gibi hayaller daha çok çocuklarla ilgili oluyor. Biraz toparlamamız gerekirse, dergimizin de bir kadın dergisi olduğunu düşünerek söylemek istediğin bir mesajın varsa, onu da alalım.

Sevgi: Bir toplumun ana mimarı kadınlardır. Buna yürekten inanıyorum. Bugün sorun yaşadığımız herkesi yetiştiren kadınlardır. Bizler aydınlık kadınlarız. Bizler geleceğe umutla bakan insanlarız. Bu dergiyi çıkaranları az çok tanıyorum. Hepsi umutla bakan, aydın insanlar. Dolayısıyla çok güzel günler bizi bekliyor. “Hep birlikte başaracağız.” diyorum. Buna inanmak istiyorum.

Şule: Çok teşekkür ediyoruz sohbetimize katıldığın için.

Sevgi: Ben teşekkür ederim davet ettiğiniz için.

Şule: Sevgili izleyicilerimiz, sizin nasıl değerlendireceğinizi bilemiyorum ama küçük bir değerlendirme yapmam gerekirse, daldan dala atladığımız, birçok konuya değindiğimiz çok tatlı, hoş bir sohbet oldu. Başka bir Arı Kovanında bakalım kim konuğumuz olacak, merakla bekleyiniz.

10 Ekim 2023

DENEYİMLEDİKLERİM

İSTEYEN HERKEZ TARHANA YAPABİLİR

YAZAN: Rahime SÖYLEMEZ ÇETİN

rahimecetin35@hotmail.com

Merhaba sevgili Umudun Kadınları takipçileri;

Biz büyük bir ailede büyüdük; babaanne, dede, anne, baba ve çocukların yer aldığı evimizde, her yıl mutlaka tarhana yapıldı. Babaannem ve annem tarhana hamurunu yoğurup ve kuruttuktan

sonra tarhanayı ufalamak için tüm komşularını çağırırlardı. Tarhana yapmayı öğrenmeye pek meraklı olmasam da onların içinde bulunmaktan, o an yapılan sohbetleri dinlemekten çok mutlu olurdum. Daha sonra tarhana elekten elenerek kurutmaya devam edilirdi.

Tarhana yapımı hep gözümde büyümüştü; yıllar sonra bir ablamın cesaretlendirmesiyle tarhanayı yapmayı başardım.

Yaparken de gözümde ne kadar çok büyüttüğümü fark ettim.

Şimdi de kış mevsiminin vazgeçilmezi, kâselerin sultanı tarhananın tarifine geçelim.

Tarhana Nasıl yapılır

Doğranmış 1 kg domates, 2 kg kırmızıbiber, 1 kilo soğanı tencereye alalım. Üzerine üç yemek kaşığı kaya tuzu, üç yemek kaşığı zeytinyağıyla tarhana otunu ekleyelim. Köylerde yetiştirilen tarhana otunu aktarlardan bulabilirsiniz. Bu otu koymanız isteğinize bağlı. Sebzeler iyice yumuşayıncaya kadar kaynatalım, sonra da pişen sebzeleri soğumaya bırakalım. Soğuyan sebzeleri püre haline gelinceye kadar robottan geçirerek uygun bir kaba aldıktan sonra üzerine azar azar 1 kg süzme yoğurt ekleyelim ve tarhanamızı yoğuralım. Hamurun kıvamı poğaça hamuru kıvamında olmalıdır. Ben üzerini kapatıp bu şekilde beş gün balkonda beklettim. İlk üç gün, günde dört defa elimle yoğurarak karıştırdım. Bu arada hamur kabarcaktır. Eğer hamurun kıvamı sıvılaşırsa un ekleyerek yoğurabiliriz. Üç günün sonunda Üzerindeki kapağı aldım ve sofraya bezini serdim ve üzerine biraz un serptim. Hamurdan bir yemek kaşığı alıp sofraya bezinin üzerine döktüm. Kaşığın tersiyle hamuru biraz yaydım. Az aralıklı olacak şekilde kaşık kaşık dökerek hamurları sıraladım. İki gün sofraya bezinin üzerinde balkonda kuruttum ve bu hamur parçalarını elimle küçültebildiğim kadar küçüktüm, sonra da robottan geçirerek toz haline getirdim. Bunları da makarna süzgeciyle eleyip genişçe bir tepsiye döktüm ve yaydım. Ardından da kapalı bir ortamda 3-4 gün daha kuruttum. Deneyecek herkese şimdiden afiyet olsun.

Sevgili arkadaşlar sizlerin de deneyimlerinizi bizlerle paylaşmanızı rica ediyoruz.

Emine Kamçı'dan temizliğe dair bilgiler:

Bazı eşyaların üzerindeki inatçı kirleri yumuşatmak için eğer elinizde herhangi bir yüzey temizleyicisi yoksa ıslak mendil ve limon kolonyasından yararlanabilirsiniz. Bunu yaptığınızda zor kirlerin yumuşadığına tanık olacaksınız. Daha sonra da iyi bir sonuca ulaşmak için basit bir deterjanla silip durulayabilirsiniz.

Yüzeysel temizlikler için ıslak mendiller çoğu zaman kurtarıcımız durumundadır. Günlük toz alırken yemek yedikten sonra yerdeki kırıntıları temizlerken yine ıslak mendil kullanırız. Ayakkabıyla bastığımız antreyi, pencere kenarlarını, klozetin oturulan kısımlarını çoğunlukla ıslak mendille aceleyle sildiğimiz olur.

Ayrıca cam sehpaları, aynaları da kolonyalı pamukla temizlememiz olası. Bunu, aklınıza gelen cam yüzeyler için de kullanabilirsiniz.

Yağla yağı temizlemek: Fırınlarındaki tortulanmış kirlerden kurtulmak istiyorsanız, bunun için yine yağlardan yararlanabilirsiniz. Fırınınızın içini zeytinyağlı pamukla önce rezistans hariç iyice sildikten sonra fırın ısını yaklaşı 45 dereceye getirip bekleyiniz. Daha sonra da basit bir deterjanla ya da karbonatlı suya batırılmış bezle silip durulamalısınız.

Hazır yağlardan söz etmişken, bir de nasıl kazasız belasız şişelere doldurduğumuzu deneyimlerimize dayanarak anlatmaya çalışalım: İster gözümüz görsün ister görmesin;

Bizler mutfakta çalışırken birtakım kazalara, dökmelelere saçmalara maruz kalırız. İşte bu tür terslikleri, boş şişeye yağ aktarırken de yaşadığımız olur. Özellikle de bu tür işleri yaparken bir görme engelli olarak mutfak eviyesini sık sık kullanırım. Ayrıca şişelerin taşmasına önlem olarak da şişenin altına çukur bir kap koymak yararlı olacaktır. Bu yöntemin birçok arkadaşımız tarafından kullanıldığını biliyorum ama mutfak işlerinde yeni olan arkadaşlarımıza önermeyi uygun buldum

Kolay gelsin. Başka paylaşımlarda buluşmak üzere umutla kalın.

SANATIN KADIN SESLERİ EKİM

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar değerli dinleyici ve okurlarımız. Yine dopdolu bir sanatın kadın sesleriyle sizlerleyiz. Önce başlıklar:

Nergis Muhammedi Nobel barış ödölünü kazandı

Bir kız kardeşlik ve mücadele öyküsü: Bir Gün, 365 Saat

Altın portakal film festivali iptal edildi

Nergis Muhammedi Nobel barış ödölünü kazandı

Norveç Nobel Komitesi tarafından 2023 Nobel Barış Ödülü, İranlı **Nergis Muhammedi**'ye verildi. Norveç Nobel Komitesinden yapılan açıklamada, ödölün, Muhammedi'nin İran'da "Baskı altındaki kadınlar için gösterdiği mücadele dolayısıyla" verildiği bildirildi.

Açıklamada, ödölü kazanan Muhammedi'nin "herkes için insan hakları ve özgürlükleri teşvik etme mücadelesinde" bulunduğu vurgulandı.

Muhammedi'nin 'cesur insan hakları mücadelesinin muazzam bedeller' getirdiğine işaret edilerek, İran'da 13 kez gözaltına alındığı, hakkında 5 mahkûmiyet kararının verildiği ve 31 yıla mahkûm edildiği kaydedildi.

Açıklamada, Muhammedi'nin "kadın, insan hakları savunucusu ve özgürlük savaşçısı" olduğu belirtilerek, şu ifadeler yer verildi:

"(Komite) Kendisine bu yılki Nobel Barış Ödülü'nü verirken onun İran'da insan hakları, özgürlük ve demokrasi için verdiği cesur mücadeleyi onurlandırmak istiyor. Bu yılki Barış Ödülü, aynı zamanda önceki yıl teokratik rejimin kadınları hedef alan ayrımcılık ve baskı politikalarına karşı gösteri yapan yüz binlerce kişiye de veriliyor. Muhammedi'ye verilen ödül, sosyal adaleti, insan haklarını ve demokrasiyi ilerletmek için çalışanlara verdiği köklü bir geleneğin devamı niteliğindedir. Bunlar, kalıcı barışın önemli ön koşullarıdır."

Açıklamada, Muhammedi'nin, kadınlar için 'sistematik ayrımcılık ve baskı', onurlu bir yaşam sürme hakkının yanı sıra ifade özgürlüğü ve bağımsızlık hakkı için de mücadele ettiği vurgulandı.

Bir kız kardeşlik ve mücadele öyküsü: Bir Gün, 365 Saat

"Kovan", "İsmi Güzide" ve "Aşk ve Ceza Sahası" gibi yapımlarıyla tanınan Eylem Kaftan yönetmenliğindeki 'Bir Gün, 365 Saat' filmi, Saraybosna Film Festivali'nin ardından Türkiye prömiyerini 30. Uluslararası Adana Altın Koza Film Festivali'nde yaptı. Film, suç, nefret ve adalet arayışının gölgesinde üç kadının uğradığı istismarların ardından yollarının kesişmesini aktarıyor.

Film boyunca izleyicilerin adalet arayışlarını takip ettiği kadınların yaşadıklarına rağmen umudu nasıl besleyip büyüttüklerini gösteren 'Bir Gün, 365 Saat' bir kız kardeşlik ve mücadele öyküsü sunuyor. Filmde yer alan Reyhan, Asya ve Leyla'ya 30. Uluslararası Adana Altın Koza Film Festivali'nde Mansiyon Ödülü verildi.

Yönetmen ve kadın karakterler belgeselle ilgili şunları dile getirdi: Eylem Kaftan: Mağdur kelimesinden pek hoşlanmıyorum ama tabii ki hayatta mağduriyetler var ve çok kötü şeyler başımıza gelebiliyor. Etrafımızda bizi destekleyecek bir arkadaş grubumuz, ailemiz, anne babamız yoksa ve belki hayatımızın daha kırılgan bir dönemindeyse mağduriyetimiz daha fazla artıyor. Toplumumuzda biraz öğrenilmiş çaresizlik var, o yüzden bir kurban hikâyesi anlatmak istemedim. Fakat bu kızlarla karşılaşır karşılaşmaz, çok kötü şeyler yaşamış olmalarına, en yakınlarından kötülük görmüş olmalarına rağmen çok büyük bir cesaretle bu durumu değiştirmeleri ve vazgeçmemeleri, yılmamaları beni çok etkiledi. Kalpleri çok güzel bu üç kız, birbirlerine güç ve ilham vermişler. Kendi içlerinde bir dünya yaratıp, yeniden sevmeyi ve güvenmeyi öğrenmişler.

Reyhan: Üniversite zamanında bir işte çalışıyordum, aynı zamanda okula gidiyordum ama 12 saat çalıştığım için artık çok yorulmaya başlamıştım. Asya da o zamanlar Ahbap Derneği'nde gönüllüydü. Orada bir iş istihdamı vardı, başvurdum ve kabul edildim. Ofiste çalışırken Eylem Kaftan gidip geliyordu, projelerinden bahsediyordu. Konuşup tartışıyorduk. Bir gün üçümüzün hikâyesini anlattığımızda nasıl bu kadar benzer şeyler yaşamışsınız, diye çok şaşırdı.

Asya: Aslında Eylem'in kafasında bir kadın hikâyesi, mücadele üzerine bir şeyler çekmek vardı. 'İsmi Güzide' belgeselinde de halasını anlatıyor. Bence onu cezbeden şey farklı coğrafyalardan gelmiş üç kişinin aynı noktada buluşması ve o buluştuğu noktadan, aynı yolda yürümeleriydi.

Leyla: Süreç çok uzundu. Kızlar ne düşündüğümü sorduklarında başlarda emin olamadım. Ama daha sonra, "Evet, bunu artık yapmamız gerekiyor" dedim. Kendi sürecimde çok fazla yalnızlık çekiyordum, ta ki kızlarla tanışana, bir ortaklık, bir dayanışma bulana kadar. Böyle bir şey çekmenin insanlara dokunabileceğini, insanları dayanışmaya yönlendirebileceğini düşündük.

Asya: İlk olarak ben ailemden ayrıldım, bir süre arkadaşımdaya kaldım. Ama ortada ailemin tehdidi olduğu için kadın sığınma evine yerleştim. Sığınma evinde Reyhan'la tanıştım. Reyhan'la beraber yaşamaya başladık. Sosyal medyadan da Leyla ile tanıştık. Leyla, yaklaşık bir buçuk sene sonra aramıza katıldı.

Leyla: Biz belgeseli çekmeye karar verdiğimizde Burcu Salihoğlu ve Eylem Kaftan'la birlikte yaklaşık 3-4 aylık bir hazırlık sürecimiz vardı. Orada konunun hassasiyetle anlatılacağına dair aramızda bir güven bağı kurduk.

Asya: Biz daha çok bunu kaldırabilecek miyiz diye düşündük. Çünkü bu kaydolacak ve ben ileride bunu unutma hakkımı nasıl verebilirim? Eylem Kaftan çekimler boyunca hep "İstemiyorsanız bugün bunu iptal ederiz" dedi. Üçümüzün bireysel ve psikolojik olarak bir hazırlık sürecimiz oldu.

Leyla: Sahnelerde genelde görüntü yönetmeni Floran dışında ekipten kimse olmuyordu, o da Türkçe bilmiyordu. Dolayısıyla biz de kamerayı unutuyorduk, o yüzden de çok rahattık.

Altın portakal film festivali iptal edildi

7-14 Ekim tarihleri arasında yapılması planlanan Altın Portakal, Türkiye'nin en köklü film festivallerinden.

Önce Festival Yönetmeni Ahmet Boyacıoğlu, yaptığı yazılı bir açıklamayla, devam eden yargı sürecini gerekçe göstererek 'Kanun Hükmü' Filminin seçkiden çıkarıldığını duyurdu.

Sinemanın bağımsızlığına, sanatçıların fikirlerini özgürce yansıtabilmesi gerektiğine yürekten inandıklarını belirten Boyacıoğlu, "Belgeselde yer alan kişi ile ilgili yargı süreci tamamlandıktan sonra Film, Antalya'da gösterilecektir" dedi.

Karara ilk tepki filmin yönetmeni Nejla Demirci'den geldi.

Festival yönetiminin gerçeği saptırdığını savunan Demirci, kararı bir sansür olarak yorumladı ve sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, "Hukuk, demokrasi isteyen Türkiye toplumu mağdur edilmiştir" dedi. Kanun Hükmü Filminin konusu, Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile görevlerine son verilen iki memurun mücadelesi.

Daha sonra festival jürisinde yer alan Demet Akbağ, Ayşegül Aldinç, Onur Saylak, Özcan Alper, Mehmet Günsur, Ali Aga, Sema Kaygusuz, Behiç Ak, Zeynep Dadak, Deniz Tortum, Elif Refiğ, Hazar Ergüçlü, Paolo Bertolin, Ali Ercivan, Hakan Bıçakcı, Anna Maria Aslanoğlu, Ezel Akay, Engin Palabıyık, Senem Erdine ve Ahmet Gürata da karara tepki gösterdi.

Jürideki 20 isim yaptıkları ortak açıklamada, “Filmlerde suç unsuru arayan bu bakışı ve sansür yaptırımının normalleşmesini kabul etmiyoruz.” ifadelerine yer verdi.

Jüri üyeleri, görevlerini ancak filmin seçkiye yeniden dâhil edilmesiyle birlikte yapabileceklerini söyledi. Yaşananların ardından Ulusal Uzun Metraj Film Yarışması’nda yer alan ‘8X8’, ‘Aniden’, ‘Beraber’, ‘Bildiğin Gibi Değil’, ‘Son Hasat’, ‘Tereddüt Çizgisi’ ve ‘Yurt’ filmlerinin yönetmen ve yapımcıları yaptıkları açıklamayla, ‘Kanun Hükmü’ filminin Ulusal Belgesel Yarışması’ndaki yerini alana dek festivalden çekildiklerini duyurdu.

Kanun Hükmü Filminin seçkiden çıkarılmasını sanatsal ifade özgürlüğüne açık bir tehdit olarak gördüklerini belirten sinemacılar, ortak açıklama metninde “Özü itibariyle topluma ait olan festivallerin sansüre boyun eğmesinin kabul edilemez olduğunu düşünüyoruz” ifadelerine yer verdi. Yönetmen Zeki Demirkubuz da sosyal medyada yaptığı paylaşımda son filmi ‘Hayat’ı yarışmadan çektiğini söyledi. Böylece Festival seçkisinde yer alan 8 belgesel film den 6’sı ve 14 kısa filmin tamamı da yarışmadan çekilmiş oldu. Bunun üzerine Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Muhittin Böcek, görevi süresince seçici kurulların oluşmasına, jürilerin belirlenmesine, filmlerin içeriğine ve filmlerin kazanıp kazanmaması konusuna hiçbir şekilde dâhil olmadıklarını söyledi.

Sinemacıların filmlerini festivalden toplu bir şekilde çekmesinden bir gece sonra, Festival Yönetmeni Ahmet Boyacıoğlu yaptığı yeni bir açıklamayla Kanun Hükmünün seçkiye yeniden dâhil edildiğini duyurdu.

Boyacıoğlu, “Filmde yer alan kişi ile ilgili yargı sürecinin devam etmediği tarafımızca belgelendiği için filmin yarışma seçkisine geri alınmasına karar verilmiştir” dedi.

Nejla Demirci, filmiyle ilgili verilen kararı "Kazandık." diyerek duyurdu.

Sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada Demirci, "Sinemamız, halkımız, Antalya, festival emekçileri el ele verdik ve demokrasi mücadelemizi kazandık" dedi. Festivalin destekçilerinden olan Kültür ve Turizm Bakanlığı ise filmin 2. Kez seçkiye dâhil edilmesine tepki göstererek festivalden çekildiğini açıkladı.

Bakanlık açıklamasında şu ifadelere yer verildi:

“Böylesi önemli bir festivalde, sanatın gücü kullanılarak mağduriyet algısı üzerinden FETÖ terör örgütü propagandası yapılmasına vesile olunması son derece üzücüdür.

“Bakanlığımız, aziz milletimizin 15 Temmuz’da verdiği destansı mücadelesinin itibarsızlaştırılması, sanatın provokasyon unsuru olarak kullanılması çabasının bir parçası

olmayacaktır. Bu sebeple Antalya Altın Portakal Film Festivali'nden çekilmiş bulunuyoruz.” Gençlik ve Spor Bakanlığı da festivale olan desteğini çekti ve tahsis ettiği spor salonunu vermekten vazgeçti. Tüm bu gelişmelerin ardından, Festival Yönetmeni Ahmet Boyacıoğlu yeni bir açıklama yaparak, Kanun Hükmü Belgeselini yeniden festival seçkisinden çıkardıklarını duyurdu.

Boyacıoğlu, ‘filmin festivaldeki varlığı nedeniyle’ hakkında bir soruşturma açıldığı bilgisinin kendisine ulaştığını, kendisi ve ekibinin can güvenliği ile ilgili tehditlerin olduğunu kaydetti.

Yeniden başlayan tartışmaların ardından sosyal medya hesabından bir açıklama yapan Böcek, "Festivalimizi bizim dışımızda oluşan ve oluşturulan süreç sebebiyle iptal ettiğimizi tüm sinemaseverlere üzümlere bildiriyorum." dedi.

Gelecek sayımızda buluşmak üzere umutla kalın.

16 Ekim 2023

SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM

ÖYKÜ

KOKU

YAZAN: Buket BAŞARAN AKKAYA

bakkaya35@hotmail.com

İliştiği koltukta ne kadar zamandır hareketsiz duruyordu, ayımsayamadı. Silkindi, elindeki boşanma ilamını katlayıp koydu cebine. Balkon kapısını araladı. Kuş sesleri, yüzüne vuran esinti iyi gelmişti. Uzun bir solukla gökyüzünün rengini içine çekti.

-Artık dulum!

-Boşanmış! diye düzeltti kadını içindeki ses. Eşi ölene dul denir!

-Peki, dedi, seni mi kıracağım? Aslında haklısın dul olsam kocamdan maaş alırdım. Oysa beş parasızım, diye geçirdi içinden. Kürkçü dükkânına geri döndük. Ben, annem, börtü böcek, yaşıyoruz işte...

Son cümleyi yüksek sesle söylemişti. Bir duyan olsa “kafayı yemiş bu zavallı” diyecekler diye endişelenirken annesinin sesiyle irkildi.

-Memnun değilsen kapı orada!

Karşılık vermedi. Konuşmanın nereye varacağını biliyordu. Dolaptan üç yumurta alıp şekerle çırpmaya başladı. Yumurtalar çırpılmakla dövülmek arasındayken diğer malzemeleri de ekleyip ısıttığı fırına koydu.

Öğleden sonra eski komşuları ona çaya geleceklermiş. Hani olur ya belki de... Umut işte! Beklentileri yüksekti. Aslında hepsi ayrı ayrı iyiydiler. Öyle miydi gerçekten? Olumlu düşünmek istiyordu. Yok, yok meraktan değil vallahi de değil, sadece bu zavallı kadına iyilikleri dokunsundu. Hepsi bu! Bu saatten sonra ana evine geri dönmek kolay mı?

Annesi eşarbını bağlayıp çıkarken kapı aralığından seslendi.

-Irazgillere geçiyorum. Gittiklerinde haber et, döndüğümde kimseyi görmesin gözüm.

Kek kabarmak üzereydi. Mutfak tezgâhının üstünü temizledi, bulaşıkları yıkadı. Fırından mis gibi kokular yayılmaya başladı.

Çlingg!

Keki fırından çıkartıp bankonun üzerine koydu. Üstüne başına çeki düzen veremedi sokak kapısının sesi duyuldu: Tak tak da tak tak!

Kapıyı açtığı anda enine genişlemiş dört kadın karşısında bitiverdi. Salona buyur etti eskimiş komşularını.

Dizi, dizi dizildiler, etrafı kolaçan ediyorlardı. Güya kimse kimseye çaktırmıyordu. Çarpışan bakışlar oluyordu tabi. Ayrıca bu bakışlar acemice yapılan makyaj kadar kötü duruyordu yüzlerinde. Ne olmuştu, neden ayrılmışlardı? Oysa bir eli yağda diğeri balda... Belki de kocası gönderivermişti bu basiretsiz kadını anasının evine.

Çaylarını karıştırdılar koro halinde: Çıngır çıngır.

Keklerinden birer lokma ağızlarına atıp çaylarını yudumladılar yine koro halinde: Hüüüüüp!

Komşular koro halinde konuşuyor, koro halinde susuyorlardı. Kadın sadece boşlukta oradan oraya uçuşan kelimeleri anlamlandırmaya çalışıyordu.

-Çantana birkaç ziynet ataydın bari a kızım, kara günler için...

Kadının hiç ziyneti olmamıştı ki. Firuze yüzük! Evet, anımsadı. Hani gün paralarını biriktirip kocam evlilik yıl dönümünde almış diye kandırmıştı milleti? Sahi kime hava atmıştı?

-Kaynanan ne diyor bu işe?

Yılanın başı oydu. Oğlunu yerli yersiz az mı doldurup üstüne salmıştı? Hele birinde kayınvalidesinden özür dilemediği için gözleri morarmıştı. Başka bir gün de sol kolu bilekten kırılmıştı.

-Yazık ettin be kızım bu zamanda böyle koca her kadına nasip olmaz!

-Sen de bulunmadık Bursa kumaşı değilsin hani.

Çıngır çıngır...

-Çocuğun da olmuyormuş! Yani öyle diyorlar, ben bilmem konu komşunun yalancısıyım.

Hüüüüp!

Kadının bakışları donuklaştı, yatağın gıcırdayan yay sesleri kapladı zihnini... Bir ileri bir geri...

Gırç gırç, gırç gırç.

Duvardaki saat, varlığını hatırlatırken “kalk git, kalk git”, der gibi gelirdi hep. İstemsiz, gün doğmadan kaçır bulurdu kendini yan odaya. Çıplak omuzunun üzerinden baktığında horuldayan adam kocası değil de yalnızca bir nesne, bir et yığınıydı. Bir kör kuyu bulsa da haykırabilseydi.

-ÇORAPLARI KOKUYORDU!

İstemedi dudaklarından dökülveren kelimeler bomba gibi düşmüştü salonun tam ortasına.

Komşular koro halinde hayret ettiler.

Kadın elleriyle ağzını kapatıp içindeki sese çemkirdi. “SUS ARTIK!”

-Hasbin Allah!

-Bak bak bak! Dil de pabuç mübarek!

-Çorapları kokuyor ha? Bu yüzden koca mı boşanır? N’olcak çorap kokusundan ayol, su sabun neleri paklamaz!

İçindeki ses çılgık çılgılaydı. Çorapları kokuyordu, çorapları kokuyordu...

Kadın çekti avuçlarını dudaklarından. Sese yol verdi.

-Evet, kokuyordu ve ben artık onları yıkamak istemiyorum!

-Onca yıldan sonra öyle mi?” dedi bir başka eskimiş komşu takma dişlerini takırdatarak.

-On-ca yıl-dan son-ra!” dedi kelimelerin üstüne basa basa...

İflah olmazdı bu kadın. Çaresizce birbirilerinin gözlerinde gezdirdiler gözlerini.

Kuş gibi hafif hissetti kendini kanatları olsa uçacak. Başarmış olmanın hazzıyla, ona hep özgürlüğü fısıldayan firuze yüzüğüne baktı bir süre. Kararlı adımlarla yerinden kalkıp sokak kapısını açtı sonuna kadar.

-Gösteri bitti! Haydi evlerinize!

-Eskimiş komşular kapıya yönelirken yine bir ağızdan konuşuyorlardı.

-Tövbeler tövbesi...

-Delirmiş anam bu.

Özgürlüğünü anımsatacak her şeye yıllarca nasıl da gözlerini kapatıp yok saymıştı. Gökyüzü pırıl pırıldı. Hiçbir şey için geç değildi. O anda karar verdi. Annesi mi? O bekleyebilirdi. Firuze rengi elbisesini giyip evden çıktı. Sahildeki martılara simit atacaktı.

2021 Temmuz

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

ŞİİR

BAĞLANMAYACAKSIN BİR ŞEYE, ÖYLE KÖRÜ KÖRÜNE.

YAZAN: Can YÜCEL

Bağlanmayacaksın bir şeye, öyle körü körüne.

“O olmazsa yaşayamam.” demeyeceksin.

Demeyeceksin işte.

Yaşarsın çünkü.

Öyle beylik laflar etmeye gerek yok ki.

Çok sevmeyeceksin mesela. O daha az severse kırılırsın.

Ve zaten genellikle o daha az sever seni,

Senin onu sevdiğinden...

Çok sevmezsen, çok acımazsın.

Çok sahiplenmeyince, çok ait de olmazsın hem.

Hatta elini ayağını bile çok sahiplenmeyeceksin.

Senin değillermiş gibi davranacaksın.

Hem hiçbir şeyin olmazsa, kaybetmekten de korkmazsın.

Onlarsız da yaşayabilirmişsin gibi davranacaksın.

Çok eşyan olmayacak mesela evinde.

Paldır küldür yürüyebileceksin.

İlle de bir şeyleri sahipleneceksen,

Çatıların gökyüzüyle birleştiği yerleri sahipleneceksin.

Gökyüzünü sahipleneceksin,

Güneşi, ayı, yıldızları...

Mesela kuzey yıldızı, senin yıldızın olacak.

“O benim.” diyeceksin.

Mutlaka sana ait olmasın istiyorsan bir şeylerin...

Mesela gökkuşağı senin olacak.

İlle de bir şeye ait olacaksan, renklere ait olacaksın.

Mesela turuncuya, ya da pembeye.

Ya da cennete ait olacaksın.

Çok sahiplenmeden, Çok ait olmadan yaşayacaksın.

Hem her an avuçlarından kayıp gidecekmiş gibi,

Hem de hep senin kalacakmış gibi hayat.

İlişik yaşayacaksın. Ucundan tutarak...

UMUT ŞARKILARI

DÖN BAK DÜNYAYA

<https://youtu.be/p2zNzsPXcHs?feature=shared>

SÖZ: PİNHANİ

MÜZİK: Sinan KAYNAKÇI

SESLENDİREN: Pinhani

DÖN BAK DÜNYAYA

Yalnız kaldıysan

Kalkıp pencereden bir bak

Güneş açmış mı?

Yağmur düşmüş mü?

Dön bak dünyaya

Herkes gitmişse

Sakince arkana dön bir bak

Dostun kalmış mı?

Aşkın solmuş mu?

Dön bak dünyaya

Dön bak dünyaya

Yalnız kaldıysan

Kalkıp pencereden bir bak

Güneş açmış mı?

Yağmur düşmüş mü?

Dön bak dünyaya

Bir sonbahar kadar yalnız

Bir kış kadar savunmasız

Ya da ilkbaharsan

Yolun başındaysan

Bir sonbahar kadar yalnız

Bir kış kadar savunmasız

Ya da ilkbaharsan

Yolun başındaysan

Asla vazgeçme

Kalkıp da pencerenden bir bak

Güneş açmış mı?

Yağmur düşmüş mü?

Dön bak dünyaya